

การใช้วาทศิลป์ทางภาษา ในการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีผ่านสื่อสารมวลชน

การใช้วาทศิลป์ทางภาษาในการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีผ่านสื่อสารมวลชน จากการศึกษพบว่า การถ่ายทอดธรรมะของพระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีผ่านสื่อสารมวลชน มีการใช้วาทศิลป์ทางภาษาเพื่อถ่ายทอดธรรมะในสื่อสารมวลชนทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ และสื่อใหม่ ก็ล้วนมีการใช้วาทศิลป์ในถ้อยคำภาษาเพื่อถ่ายทอดธรรมะทั้งสิ้น ผลการศึกษาเรื่องการใช้วาทศิลป์ทางภาษาเพื่อการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีผ่านสื่อสารมวลชน ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลประเภทเอกสาร จากการศึกษพบว่าพระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีใช้วาทศิลป์ทางภาษาหลากหลายประเภทในการถ่ายทอดธรรมะผ่านสื่อสารมวลชน จึงทำให้สารธรรมะที่ถ่ายทอดออกมานั้นมีความงดงามทางภาษา เกิดความไพเราะลึกซึ้งและทำให้ถ้อยคำที่ถ่ายทอดออกมานั้นกระทบใจผู้อ่านหรือผู้ฟังมากยิ่งขึ้น อีกทั้งวาทศิลป์ทางภาษาที่ปรากฏในหลักธรรมะคำสอน ยังมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนของพระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธี กล่าวคือ พระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีมีการสร้างคำเฉพาะขึ้นมาใช้เพื่อสื่อสารธรรมะ ซึ่งเป็นคำที่มีความแปลกใหม่ทางภาษา จึงทำให้ธรรมะของพระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีได้รับความสนใจจากผู้ฟังหรือผู้อ่านมากยิ่งขึ้น จากการวิเคราะห์พบว่า วาทศิลป์ทางภาษาที่พระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีใช้ในการเผยแพร่ธรรมะ สามารถเรียงตามลำดับความโดดเด่นได้ ดังนี้

5.1 การใช้วาทศิลป์ทางภาษา

5.1.1 การใช้สัมผัส

การใช้สัมผัสที่พบมากในการถ่ายทอดธรรมะของพระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธี คือ การใช้สัมผัสสระ เป็นการใช้เพื่อให้ถ้อยคำมีความสอดคล้อง รวมถึงมีท่วงทำนองในการอ่าน ซึ่งทำให้สารธรรมะที่ถ่ายทอดออกมานั้นมีความสละสลวย น่าสนใจ การเล่นสัมผัสที่ปรากฏนั้นเป็นการนำคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกันหรือตรงกันข้าม นำมาสัมผัสกันเพื่อให้เกิดความไพเราะทางภาษาก่อให้เกิดความหมายทางธรรมะที่ลึกซึ้งกินใจ โดยการเล่นสัมผัสนั้นถือได้ว่าเป็นการใช้วาทศิลป์ทางภาษาที่โดดเด่นมากของพระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธี เนื่องจากโดยมากแล้วพระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีมีการนำหลักคำธรรมะมาเล่นสัมผัสให้เกิดความสอดคล้องลึกซึ้งเสมอไปในการเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชน ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ และสื่อใหม่ ก็ปรากฏการเล่นสัมผัสสระทั้งสิ้น ซึ่งการนำสัมผัสมาใช้นั้น จะช่วยให้ธรรมะที่นำมาถ่ายทอดมีความลึกซึ้ง กินใจผู้อ่าน

หรือผู้ฟังได้เป็นอย่างดี และพระมหาวุฒิชัยวชิรมณี ยังมีการนำสัมผัสมาใช้เพื่อทิ้งท้าย สรุปเป็นคำคมเพื่อให้คิดสอนใจ และยังนำสัมผัสมาใช้เพื่อเพิ่มความสำคัญระหว่างข้อความเพื่อเสริมความหมาย ในธรรมชาติของเรื่องที่ต้องการถ่ายทอด ซึ่งมีส่วนช่วยอย่างยิ่งในการส่งเสริมการเผยแพร่ธรรมะนั้น สัมผัสที่ผล โดยการนำสัมผัสที่ปรากฏในการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาวุฒิชัยวชิรมณีในสื่อสารมวลชนที่พบ มีดังนี้

สื่อสิ่งพิมพ์

การนำสัมผัสในสื่อสิ่งพิมพ์ปรากฏเป็นจำนวนมากทั้งในสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือพิมพ์และนิตยสาร กล่าวได้ว่าในการเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทบทความในหนังสือพิมพ์และนิตยสาร พระมหาวุฒิชัยวชิรมณีมีการนำวาทศิลป์ทางภาษา คือ การนำสัมผัสมาใช้ในงานเขียนเป็นจำนวนมาก โดยการนำสัมผัสมาใช้ตลอดทั้งบทความที่เขียน ทั้งในส่วนของเนื้อเรื่อง เพื่อเพิ่มความสอดคล้องในประเด็นสังคมหรือธรรมะที่น่าเสนอ โดยปรากฏการนำสัมผัสมาใช้ในลักษณะการนำคำที่มีการสัมผัสที่สอดคล้องกัน มาวางไว้ใกล้กันทั้งในหนังสือพิมพ์และนิตยสาร ซึ่งทำให้ถ้อยคำที่ใช้มีความไพเราะ มีจังหวะเวลาอ่าน ทำให้สารธรรมะที่สื่อสารออกไปนั้น เกิดอรรถในการอ่านและยังช่วยให้จดจำคำสอนได้ง่ายยิ่งขึ้น

การนำสัมผัสในสื่อสิ่งพิมพ์ที่ปรากฏมากในสื่อหนังสือพิมพ์และนิตยสาร การนำสัมผัสถือได้ว่าเป็นลักษณะเด่นของการใช้ภาษาในสื่อสิ่งพิมพ์ของพระมหาวุฒิชัยวชิรมณี เนื่องจากการนำสัมผัสมีส่วนช่วยให้ถ้อยคำธรรมะที่สอน มีความลึกซึ้ง คมคาย เข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้น ซึ่งปรากฏการนำสัมผัสมากในหนังสือพิมพ์และนิตยสาร ตัวอย่าง เช่น เรื่อง "วิธีทำให้ความทุกข์หมดอายุ" ในหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ พบการนำสัมผัส ดังนี้

“...ใครก็ตามที่ตื่นรู้อยู่กับทุกเรื่องที่เกิดขึ้น ทุกกิจที่ทำ ทุกคำที่พูด ทุกครั้งที่เคลื่อนไหว คนนั้นก็เหมือนมีชีวิตอยู่บนสวนสวรรค์อันรื่นรมย์...”

(ว.วชิรมณี, 2553: M7)

การนำสัมผัสที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์เรื่อง “เปลี่ยน 7 วันอันตราย ให้เป็น 7 วันอันเปี่ยมสุข” ในหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ พบการนำสัมผัสในการทิ้งคำคมเพื่อให้สติแก่ผู้อ่าน หรือนำสัมผัสเพื่ออธิบายธรรมะในเรื่องที่เข้าใจยาก ให้สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น โดยการนำสัมผัสมาช่วยในการถ่ายทอดพุทธธรรมให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนี้

“...การเจริญสมาธิภาวนา เพื่อเรียนรู้ที่จะทบทวนพฤติกรรมกราดำเนินชีวิต ในรอบที่ผ่านมาในลักษณะ “มองไปข้างหน้าอย่างมีความหวัง มองไปข้างหลังอย่าง มีบทเรียน...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: M7)

การใช้สัมผัสที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์เรื่อง เรื่อง “สุขแท้ราคาถูก” ในหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ ปรากฏการใช้สัมผัส เพื่อกล่าวถึงใจความสำคัญ หรือหลักของธรรมะที่สอนมาทั้งหมด พระมหา วุฒิชัยวชิรเมธีมีการนำสัมผัสมาใช้ เชื่อมระหว่างข้อความเพื่อสรุปข้อคิดทางธรรมไว้อย่าง สละสลวย ทั้งการใช้สัมผัสมาสรุปประเด็นธรรมะที่สอนแล้วนั้น ยังช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจ ประเด็นสำคัญ ผ่านถ้อยคำสั้นๆ และสัมผัสระหว่างคำยังช่วยให้สามารถจดจำได้ง่ายอีกด้วย เช่น

“...ไม่ว่างานที่ทำนั้นจะยากเย็นแสนเข็ญเพียงไรในสายตาคณอื่น แต่เราสามารถที่จะอยู่กับงานนั้นๆ ได้อย่างมีความสุข เป็นความสุขที่เกิดพ่วงมากับการทำงานในลักษณะที่เรียกว่า “คนสำราญ งานสำเร็จ...”

(ว.วชิรเมธี, 2554: M7)

การใช้สัมผัสที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์เรื่อง “เคล็ดลับแห่งความสุข” ในหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ ปรากฏการนำสัมผัสมาใช้เพื่อเสริมความหมายของหลักธรรมะที่ต้องการถ่ายทอด โดยนำการใช้สัมผัสมาใช้ให้คำที่สอนมีความแปลกใหม่ทางภาษามากยิ่งขึ้น ทั้งการนำสัมผัสมาใช้นี้ยังช่วยเน้น ย้ำเรื่องที่สอนให้ชัดเจนมากขึ้น ธรรมะที่สอนมีความกระชับแจ่มชัดชัดเจนมากยิ่งขึ้น และยังช่วยให้ เกิดท่วงทำนองในการอ่านที่ไพเราะ เช่น

“...อะไรกันที่ทำให้เราที่ทำให้เราจมจ่อมเสียดสีอยู่ กับสถานะใดสถานะหนึ่ง หรือที่ใดที่หนึ่ง และหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างยาวนาน จนปล่อยไม่ลง ปลงไม่เป็น ...”

(ว.วชิรเมธี, 2554: M7)

การใช้สัมผัสในสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทนิตยสารก็เช่นเดียวกัน พระมหา วุฒิชัยวชิรเมธียังคงนำ การใช้สัมผัสมาช่วยในการถ่ายทอดพุทธธรรม การใช้สัมผัสในสื่อ นิตยสารจึงปรากฏการนำสัมผัส มาใช้ถ่ายทอดธรรมะเป็นจำนวนมาก โดยส่วนใหญ่แล้ว การใช้สัมผัสในนิตยสาร จะปรากฏ

ลักษณะเด่นก็คือ การใช้สัมผัส เพื่อทิ้งเป็นคำคม เช่น เรื่อง ความหมายของชีวิตที่คุ้มค่า จาก นิตยสาร Secret มีการนำสัมผัสมาใช้เพื่อทิ้งเป็นคำคม ดังนี้

“...ขอย้ำอีกครั้งหนึ่งว่า ชีวิตที่คุ้มค่าคือชีวิตที่เกิดมาเพื่อตนเองและเพื่อคนอื่น เหมือนที่ปราชญ์ท่านกล่าวว่า อยู่เพื่อตัวเองอยู่แค่ลี้ใจ อยู่เพื่อคนทั่วไปอยู่ชั่วฟ้าดิน ...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 92-93)

การใช้สัมผัสที่ปรากฏในนิตยสาร เรื่อง “ปลายทางแห่งศรัทธา” ในนิตยสาร Secret พบ การนำสัมผัสระหว่างคำมาใช้เพื่อทิ้งคำคมเช่นเดียวกัน โดยเป็นการนำสัมผัสมาใช้เพื่อสรุปรวมใจความสำคัญหรือประเด็นของธรรมะ ก่อนจะจบบทความพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีได้ทิ้งคำคมที่น่าสัมผัสมาใช้ ดังนี้

“...ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน และจากนั้นจง ให้คนอื่นเค้าได้พึ่ง ถ้าคุณทำเช่นนี้ มี ศรัทธาหรือไม่มีศรัทธา คุณก็เป็นคนที่เข้าทำคนหนึ่งเลยทีเดียว...”

(ว.วชิรเมธี, 26 2553: 96-97)

การใช้สัมผัสที่ปรากฏในนิตยสาร เรื่อง สามัคคีธรรม-สามัคคีธรรม ธรรมรักษาใจ... สุทธิเกียรติ จิราธิวัฒน์ จากนิตยสาร Who ปรากฏในลักษณะการนำการใช้สัมผัสมาใช้ให้ความกระจ่างชัดเจนในคำถาม ข้อเสนอของผู้ที่ถาม และต้องการคำตอบทางธรรมจากพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธี พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีมีการให้คำตอบอย่างกระจ่าง กล่าวถึงแนวทางการแก้ไขให้ไว้เป็นอย่างดี ดังนี้

“...ความคิดความเชื่อเพียงชุดเดียวนั้นจบลงแล้ว โลกของเราหรือประเทศของเราได้เข้าสู่ยุค “ความหลากหลายทางความเชื่อ” อย่างเต็มรูปแบบ นี่คือสัจธรรมของวันนี้ที่เราต้องรู้เท่าทัน คำกล่าวที่บอกว่า “เมืองไทยเป็นเมืองพุทธ ทำไมจึงทรุดลง” ย่อมใช้ไม่ได้อีกต่อไปกับสังคมไทย...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 127)

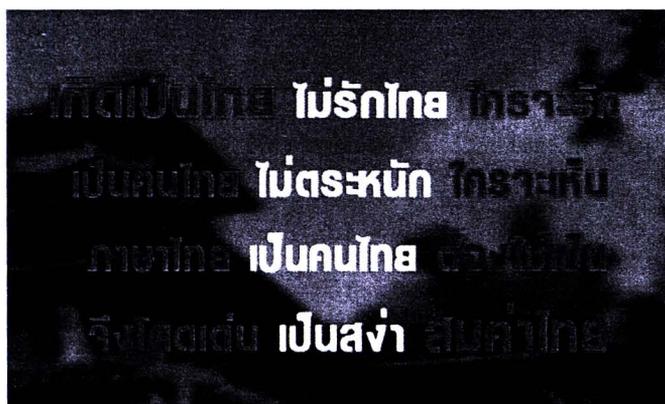
สื่อโทรทัศน์

การใช้สัมผัสในสื่อโทรทัศน์ ถือได้ว่าเป็นความโดดเด่นและชัดเจนมาก กล่าวคือ ในรายการประจำที่พระมหากษัตริย์วชิรเมธีนำหลักธรรมะไปนำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์ พระมหากษัตริย์วชิรเมธี จะมีการนำเสนอด้วยคำธรรมะให้สั้น กระชับและชัดเจนมากที่สุดในการเผยแพร่ธรรมะทางสื่อโทรทัศน์ เนื่องจากสื่อโทรทัศน์มักถูกจำกัดด้วยเวลา แม้การนำเสนอธรรมะผ่านทางโทรทัศน์จะมีเวลาในการออกอากาศที่ถูกจำกัดด้วยระยะเวลา แต่จากการศึกษาพบว่าอย่างไรก็ตามพระมหากษัตริย์วชิรเมธียังคงความโดดเด่นในการใช้สัมผัสระหว่างข้อความที่นำเสนอ โดยมากแล้วจะปรากฏการใช้สัมผัสในตอนท้าย เพื่อทิ้งเป็นคำคมประจำวันจากพระมหากษัตริย์วชิรเมธี ที่มีความลึกซึ้ง คมคาย น่าคิด นอกจากนี้ยังพบการใช้สัมผัสอย่างโดดเด่น โดยการนำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์ในลักษณะของบทกลอนสอนใจ ที่เต็มไปด้วยการใช้สัมผัสที่สละสลวยคล้องจอง และมีความลึกซึ้งคมคายทางภาษา เช่น ปรากฏในคำคมประจำวันกับพระมหากษัตริย์วชิรเมธี ซึ่งต้องการนำเสนอเรื่องการรณรงค์ให้คนไทยหันมาอนุรักษ์ภาษาไทย ดังนี้

“ถ้าเราอยากจะช่วยกันกระตุ้นให้เยาวชนคนไทยหันมา รู้จักระลึกคุณค่าของภาษาไทย เราก็สามารถทำได้ โดยประการที่ 1.ต้องภูมิใจในความเป็นไทยของเราเอง ซึ่งเป็นชาติที่มีเอกราชมาอย่างยาวนานนับพันปี 2.ต้องเห็นคุณค่าของภาษาไทย ซึ่งมีความสละสลวยเพราะพริ้ง 3.คนที่ใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมนั้น แสดงให้เห็นถึงความเป็นคนที่มีรากเหง้าทางสติปัญญาและเป็นคนที่มีอารยธรรมไทย...

“... เกิดเป็นไทยไม่รักไทยใครจะรัก เป็นคนไทยไม่ตระหนักใครจะเห็น
ภาษาไทยเป็นคนไทยต้องใช้เป็น จึงโดดเด่นเป็นสง่าสมค่าไทย”

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “คัมภีร์ประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี”)

(ภาพที่ 18 ภาพประกอบการใช้สัมผัสในสื่อโทรทัศน์)

การใช้สัมผัสที่ปรากฏในสื่อโทรทัศน์มีการนำสัมผัสมาใช้ผูกโยงธรรมะให้เป็นบทกลอนเพื่อความไพเราะ เป็นการถ่ายทอดเรื่องราวธรรมะตั้งแต่เรื่องใกล้ตัว ไปจนถึงเรื่องไกลตัว พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธี มีการนำสัมผัสมาใช้ในการถ่ายทอดธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนประเภทโทรทัศน์ทั้งสิ้น โดยการนำธรรมะมาผูกให้เป็นบทกลอน ซึ่งช่วยให้ธรรมะที่ถ่ายทอดออกมานั้นสละสลวย คล่องจ่อง ใช้เวลาไม่มากในการอธิบาย แต่ยังคงสาระทางธรรมได้อย่างครบถ้วน ดังนี้

“... หอมก่อนตาย ไม่เสียดายที่ได้เกิด
ที่บรรเจิดเพราะความดีที่สะสม
ค่าของคนคนมีค่าน่านิยม
หอมทวนลมยิ่งกว่าจันทร์วันสุดท้าย”

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “คมธรรมประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี”)

(ภาพที่ 19 ภาพประกอบการใช้สัมผัสในสื่อโทรทัศน์)

การใช้สัมผัสที่ปรากฏในสื่อโทรทัศน์มีการนำสัมผัสมาใช้ผูกโยงธรรมะให้เป็นบทกลอนแล้ว ลักษณะที่ปรากฏของการใช้สัมผัสอีกประการหนึ่งในสื่อโทรทัศน์ก็คือ การนำคำที่มีสัมผัส มาใช้เพื่อทิ้งท้ายเป็นคำคมประจำวัน ในตอนจบ ซึ่งเป็นการนำสัมผัสมาใช้เพื่อเชื่อมโยงและสรุปประเด็นธรรมะที่สำคัญไว้อย่างคมคายชัดเจน ดังนี้

“เดี๋ยวนี้คนไทยจำนวนมาก นิยมไปทำศัลยกรรมตกแต่งหน้าตา ตลอดจนถึงรูปร่างสัณฐาน ให้อวดสวยสง่างาม ศัลยกรรมนั้น เป็นสิ่งที่ทำได้แต่ไม่ควรจะมากเกินไป จนกลายเป็นการเสพยัดยัด หรืออีกประการหนึ่งก็คือ ในเมื่อคุณเลือก คุณพร้อมที่จะศัลยกรรมกาย ก็ไม่ควรจะทอดทิ้งเอาไว้แค่นั้น ควรหันกลับมาศัลยกรรมใจด้วย ก็เลิศ

ชนิดไหนที่ทำให้ใจขาดคุณธรรม ก็ควรจะศัลยกรรมกิเลสชนิดนั้นออกไป เช่น ความโลภ ควรจะศัลยกรรม ด้วยการให้ทาน ความโกรธก็ควรจะศัลยกรรมด้วยเมตตา ความหลงก็ควรจะศัลยกรรมด้วยปัญญา กล่าวอีกในหนึ่งว่า...

“ศัลยกรรมเราสามารถทำได้ ทั้งข้างนอกและทั้งข้างใน ถ้าทำศัลยกรรมทั้งข้างนอกและข้างใน คุณก็จะสวยตลอดไป เพราะรู้จักศัลยกรรมใจด้วยธรรมะ”

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “คัมภีร์ธรรมประจำวันนี้กับท่านว.วชิรเมธี”)

(ภาพที่ 20 ภาพประกอบการใช้สัมผัสในสื่อโทรทัศน์)

สื่อวิทยุ

การเผยแพร่ธรรมะของพระมหาภูติชัชวชิรเมธี ผ่านสื่อสารมวลชน ประเภทสื่อวิทยุ มีลักษณะการใช้สัมผัสคล้องจองในการแบ่งวรรคแบ่งตอนในการพูด หรือการกล่าวคำเทศนา โดยปรากฏการใช้สัมผัสสระจำนวนมากเมื่อพระมหาภูติชัชวชิรเมธีแสดงธรรมเทศนา โดยการนำคำที่สัมผัสกันมากกล่าวให้เกิดความคล้องจองกัน โดยเมื่อเป็นการพูดโดยผ่านสื่อวิทยุแล้ว การใช้สัมผัสในสื่อวิทยุจะมีการใช้น้ำเสียงที่เน้นและเว้นจังหวะในการพูดซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะในการแสดงธรรมของพระมหาภูติชัชวชิรเมธี และเมื่อนำคำที่มีสัมผัสคล้องจองมาใช้ จึงก่อให้เกิดจังหวะในการพูด และยังทำให้สื่อสารธรรมะผ่านสื่อวิทยุครั้งนั้นสนุกสนานชวนฟังมากยิ่งขึ้น ดังปรากฏในการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาภูติชัชวชิรเมธีในรายการวิทยุ การเดินทางของความคิด เช่น

“...ลองให้เหตุผลดูก่อนนะ ถ้าเขาฟังก็ดีไป ถ้าเขาไม่ฟังก็ถือว่า “สุดมือสอย ก็ปล่อยมันไป...”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีมีการนำสัมผัสมาใช้ในระหว่างการเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อวิทยุ ซึ่งคำว่า “สอย” และคำว่า “ปล่อย” มีการสัมผัสกัน เป็นการนำสัมผัสเข้ามาใช้ระหว่างคำ ซึ่งมีความหมายถึงหากได้พยายามเต็มพลังความสามารถกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งเต็มที่แล้ว และพบว่าสิ่งนั้นยากเกินไหวคว่ำ ก็จงปล่อยมันไปเสีย

“...เป็นประชาธิปไตยที่ล้มลูกคลูกหลาน ก็ดีกว่าเป็นเผด็จการอย่างเข้มข้น...”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีมีการนำสัมผัสมาใช้ในคำว่า “คลูกคหลาน” กับ “เผด็จการ” ซึ่งนำการใช้สัมผัสมาใช้ในการสื่อความหมายในเรื่องของการเมืองการปกครอง ถึงการปกครองในระบบประชาธิปไตยว่า แม้ประเทศจะปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ และได้ผลเท่าไรนัก อย่างไรก็ตาม ย่อมดีกว่าการปกครองในระบบเผด็จการที่อำนาจเด็ดขาดตกอยู่ในมือคนใดคนหนึ่งอย่างเบ็ดเสร็จ

“...ไหนใครไม่โลกเลยมี่ใหม่ หรือว่าโลกน้อยมาก เงินเดือนไม่ขึ้นเลยไม่เป็นไร ตำแหน่งก็ไม่ต้องเลื่อน มองไปข้างหน้าไม่เอาอะไรแล้ว ปล่อยลงปลงเป็นเย็นสบาย เข้มไม่ล้หัวใจไม่กระดิกเลย...”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีมีการนำสัมผัสมาใช้ในคำว่า “ปล่อยลงปลงเป็นเย็นสบาย” ซึ่งนำการใช้สัมผัสมาใช้เสริมความหมายของคำที่เป็นไปในทำนองเดียวกัน หรือมีความหมายของคำที่ใกล้เคียงกัน เพื่อให้คำนั้นมีความหมายชัดเจน และครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

“...ข่าวบางข่าวเขียนขึ้นมาเพื่อให้ผู้บริโภคงับ พอชาดสติเราก็ไปจับหมดใหม่ เราชาดสติ เราก็พลอยไปจับขยะข้อมูลปฏิภูลข่าวสาร ให้มันเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ชีวิต...”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีมีการนำสัมผัสมาใช้ในคำว่า “ขยะข้อมูลปฏิภูลข่าวสาร” ซึ่งปรากฏการนำคำที่มีความหมายเหมือนกัน คล้ายกันหรือใกล้เคียงกัน นำมาสัมผัสกันเพื่อใช้เป็นคำเดียว

ซึ่งมีความหมายที่ครอบคลุมชัดเจนกว่าเดิม ทั้งยังก่อให้เกิดคำที่แปลกใหม่ น่าสนใจ และยังคงความหมายอย่างครบถ้วน ชัดเจน

สื่อใหม่

สื่อใหม่ คือ สื่อเฟสบุ๊คและทวิตเตอร์ ในสื่อใหม่ก็เช่นเดียวกับสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ และสื่อวิทยุ ปรากฏการใช้สัมผัสเป็นจำนวนมาก โดยการใช้สัมผัสส่วนใหญ่ เป็นการสัมผัสสระ เพื่อเนื่องจากในสื่อใหม่เองก็ปรากฏการใช้ถ้อยคำธรรมะที่ พระมหาวุฒิชัยวชิรมณีถ่ายทอดธรรมะที่มีความคล้องจองกันระหว่างวรรคตอน แม้ข้อจำกัดของสื่อใหม่ จะเป็นสื่อที่สามารถสื่อสารได้เพียงข้อความสั้นๆ แต่การใช้สัมผัสในธรรมะของพระมหาวุฒิชัยวชิรมณีผ่านข้อความสั้นๆ เหล่านั้น ก็ยังคงเปี่ยมไปด้วยการใช้สัมผัสอย่างแพรวพราว ซึ่งการใช้สัมผัสสระในธรรมะผ่านสื่อใหม่นั้น มีส่วนช่วยอย่างยิ่งในการทำให้ถ้อยคำมีความกลมกล่อมกลื่น แม้จะเป็นข้อความที่สั้น แต่สามารถกระทบใจผู้อ่านจำนวนมากได้ การนำสัมผัสมาใช้ในสื่อเฟสบุ๊คและทวิตเตอร์ มีการนำสัมผัสมาใช้เป็นบทกลอนสนใจ ดังนี้

“หลับอยู่ในความตื่นนับหมื่นล้าน
กินกามเกียรติเบียดบังไม่สร้างมา

จึงดวงมานไม่ตื่นรู้อยู่หลังเขา
คือเรื่องเศร้ามวลมนุษย์ชำระใจ”

(เฟสบุ๊ค, 2553: ออนไลน์)

“ความผิดพลาดคือเรื่องราวอดีต
ผลิตซ้ำความทุกข์มาซุกใจ

ปล่อยให้กริดปัจจุบันจนหัวไหน
คนอะไรช่างฉลาดเขลาเบาปัญญา

(เฟสบุ๊ค, 2553: ออนไลน์)

การใช้สัมผัสในสื่อใหม่ ยังมีการนำสัมผัสมาใช้ในการกล่าวถึงคำคมสั้นๆ ซึ่งพบในสื่อใหม่ ทั้งเฟสบุ๊คและทวิตเตอร์ด้วย การนำสัมผัสมาใช้ในสื่อใหม่นี้ ทำให้ถ้อยคำเกิดความไพเราะ คล้องจอง เกิดความหมายที่ลึกซึ้งกินใจมากยิ่งขึ้น และช่วยให้ข้อความนั้นกระทบใจ ก่อให้เกิดการพิจารณาไตร่ตรองมากยิ่งขึ้น ดังนี้

“วางไม่ลง ปลงไม่ได้ จะตายทั้งเป็น ปล่อย (ก็) วาง วาง (ก็) เบา”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีมีการนำสัมผัสมาใช้เพื่อก่อให้เกิดความคล่องจองทางภาษา จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าคำว่า “ลง” สัมผัสกับคำว่า “ปลง” และคำว่า “ได้” สัมผัสกับคำว่า “ตาย” และคำว่า “ว่าง” สัมผัสกับคำว่า “วาง” จากตัวอย่างที่พบมานี้ จะเห็นได้ว่าพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีมีการนำสัมผัสมาใช้ในการถ่ายทอดธรรมะในทวารวคทุกตอนในสื่อใหม่ แม้การเผยแพร่ธรรมะในสื่อใหม่จะมีลักษณะของการใช้คำสั้นๆ แต่ก็ยังคงปรากฏการใช้สัมผัสอย่างโดดเด่นอยู่ ซึ่งการใช้สัมผัสที่โดดเด่นนี้ก่อให้เกิดความแปลกใหม่ทางภาษา เป็นธรรมะที่ชวนคิดพิจารณา

“หากเป็นคนรู้จักคิด ชั่วชีวิตจะมีครูอยู่ทุกแห่งหน”

(ทวิตเตอร์, 2554: ออนไลน์)

พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีมีการนำสัมผัสเข้ามาใช้เป็นจำนวนมากในสื่อใหม่ เพื่อใช้เชื่อมข้อความระหว่างวรรค รวมถึงเชื่อมความคิดของผู้อ่านให้สามารถคิดพิจารณาตามเรื่องที่ต้องการถ่ายทอดได้ จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า มีการนำสัมผัสมาใช้ระหว่างคำว่า “คิด” และ “ชีวิต” สัมผัสในคำว่า “ครู” และคำว่า “อยู่” ซึ่งการนำสัมผัสมาใช้ในข้อความสั้นๆ ช่วยให้ข้อความธรรมะที่ถ่ายทอดออกมามีเสน่ห์ ชวนอ่าน ชวนฟัง รวมถึงมีความลึกซึ้งกินใจ

“ยอมไม่เป็น เย็นไม่ได้ เท่ากับตายผ่อนส่ง”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีมีการนำสัมผัสมาใช้ในการเชื่อมข้อความระหว่างวรรคให้มีความสอดคล้องคล้องจองกัน ทั้งความหมายของคำที่นำมาสัมผัสในระหว่างวรรค ยังเสริมความหมายซึ่งกันและกันด้วย ในที่นี้คำว่า “เป็น” สัมผัสกับคำว่า “เย็น” คำว่า “ได้” สัมผัสกับคำว่า “ตาย” การนำสัมผัสมาใช้นี้ช่วยให้ธรรมะที่ถ่ายทอดผ่านสื่อใหม่ มีความไพเราะ สละสลวย และช่วยเตือนสติของผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

จากการวิเคราะห์ข้างต้นพบว่า พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีมีการนำสัมผัสมาใช้ในการถ่ายทอดธรรมะในสื่อสารมวลชนทุกๆ สื่อ ไม่ว่าจะเป็นการใช้สัมผัสในสื่อสิ่งพิมพ์ การใช้สัมผัสในสื่อโทรทัศน์และวิทยุ และการใช้สัมผัสในสื่อใหม่ ก็ล้วนพบการนำสัมผัสมาใช้อย่างโดดเด่นในทุกๆ สื่อแทบทั้งสิ้น และการนำสัมผัสมาใช้ในการถ่ายทอดธรรมะในสื่อสารมวลชนทั้ง 4 ประเภทนั้นมีความคล้ายกันอย่างยิ่ง กล่าวคือ พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีจะมีการนำสัมผัสมาใช้ในการนำธรรมะ

มาถ่ายทอดผ่านบทประพันธ์ ที่มีสัมผัสและความคล้องจอง เช่น พระมหาวุฒิชัยวชิรมณีมีการนำสัมผัสมาใช้ในการสื่อสารผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ โดยปรากฏการใช้สัมผัสระหว่างข้อความที่ต้องการนำเสนอในธรรมะที่ต้องการนำเสนอผู้อ่าน ซึ่งสัมผัสที่นำมาใช้นั้น ก่อให้เกิดความไพเราะทางถ้อยคำ เกิดจังหวะในการอ่าน ทั้งยังนำการใช้สัมผัสระหว่างข้อความหรือวลี มาในการช่วยเสริมความหมายที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในหลักธรรมะเรื่องที่พระมหาวุฒิชัยวชิรมณีต้องการสื่อสารได้อย่างลึกซึ้งกินใจมากยิ่งขึ้น การใช้สัมผัสที่ปรากฏในสื่อโทรทัศน์มีการนำสัมผัสมาใช้ผูกโยงธรรมะให้เป็นบทกลอนเพื่อความไพเราะ เป็นการถ่ายทอดเรื่องราวธรรมะตั้งแต่เรื่องใกล้ตัว ไปจนถึงเรื่องไกลตัว พระมหาวุฒิชัยวชิรมณี มีการนำสัมผัสมาใช้ในการถ่ายทอดธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนประเภทโทรทัศน์ทั้งสิ้น โดยการนำธรรมะมาผูกให้เป็นบทกลอน ซึ่งช่วยให้ธรรมะที่ถ่ายทอดออกมา นั้นสละสลวย คล่องฉ่อง ใช้เวลาไม่มากในการอธิบาย แต่ยังคงสาระทางธรรมได้อย่างครบถ้วน เช่นเดียวกับการถ่ายทอดธรรมะของพระมหาวุฒิชัยวชิรมณีผ่านสื่อสารมวลชนประเภทสื่อวิทยุ นั้นยังคงมีการใช้สัมผัสอย่างโดดเด่นในถ้อยคำภาษาที่พระมหาวุฒิชัยวชิรมณีใช้ในการสื่อสารธรรมะไปยังผู้ฟังวิทยุ การใช้สัมผัสในสื่อวิทยุ มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้ธรรมะของพระมหาวุฒิชัยวชิรมณีมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการนำคำที่เติมไปด้วยสัมผัสสวยงามทางภาษามาใช้ ทั้งคำที่นำมาสัมผัสนั้นยังคงเสริมใจความ ย้ำความหมายทางธรรมะที่สำคัญในการสื่อสารธรรมะ ประกอบกับการลีลาพูดของพระมหาวุฒิชัยวชิรมณีที่เน้นจังหวะ พูดเน้นสัมผัสในการพูด ก็ยังทำให้การเผยแผ่ธรรมะนั้นเกิดความสนุก ความน่าสนใจ ชวนติดตามตลอดต้นจนจบ ส่วนการใช้สัมผัสในเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อใหม่ ซึ่งถึงแม้ว่าสื่อใหม่จะมีลักษณะที่ต้องสื่อสารออกไปให้สั้น เนื่องจากด้วยลักษณะของสื่อที่ถูกจำกัดความยาวของข้อความตัวอักษร แต่อย่างไรก็ตาม การใช้สัมผัสสระยังคงความโดดเด่น ซึ่งทำให้ข้อความธรรมะที่ส่งออกมานั้นเกิดถ้อยคำที่ไพเราะ เกิดจังหวะในการอ่าน ทำให้ข้อความธรรมะที่ส่งผ่านทางสื่อใหม่นั้นน่าติดตาม ชวนคิด และก่อให้เกิดประสิทธิภาพการสื่อสารธรรมะในคนกลุ่มใหญ่ได้มากขึ้นในที่สุด

5.1.2 การซ้ำคำและกลุ่มคำ

การซ้ำคำหรือกลุ่มคำที่ปรากฏในการเผยแผ่ธรรมะของพระมหาวุฒิชัยวชิรมณีผ่านสื่อสารมวลชน ปรากฏการใช้การซ้ำคำและกลุ่มคำ เพื่อการเน้นความหมาย นอกจากจะปรากฏการใช้การซ้ำคำเพื่อเน้นใจความดังที่ปรากฏโดยทั่วไปแล้ว พระมหาวุฒิชัยวชิรมณียังใช้การซ้ำคำและกลุ่มคำที่แตกต่างและจงใจสร้างขึ้น เพื่อมุ่งบอกวัตถุประสงค์หรือประเด็นธรรมะที่ต้องการนำเสนอ ใช้เพื่อเน้นย้ำแนวคิดให้เกิดความกระจ่างชัดเจน ย้ำเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอให้หนักแน่น

มากยิ่งขึ้นด้วย ซึ่งปรากฏในสื่อสารมวลชนทุกสื่อ ทั้งในสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุและสื่อใหม่ เช่น

สื่อสิ่งพิมพ์

การซ้ำคำและกลุ่มคำในสื่อสิ่งพิมพ์ ปรากฏการซ้ำคำและกลุ่มคำในลักษณะการเน้นย้ำใจความ หรือถ้อยคำเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งการซ้ำคำและกลุ่มคำในสื่อสิ่งพิมพ์ เช่นปรากฏในเรื่อง “พรอันประเสริฐ” จากหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ มีการซ้ำคำและกลุ่มคำดังนี้

“...บางคนอาจตอบแบบง่าย ๆ ว่าก็เพื่อให้พระสวด
บางคนอาจตอบว่า ก็เพราะศพไม่ควรอยู่ในบ้านร่วมกับคน
บางคนอาจตอบว่า ขึ้นจัดงานศพที่บ้านก็คงถูกผีหลอก...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: M7)

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถเห็นได้ว่า พระมหาวิมลชัยวชิรเมธีมีการนำการซ้ำคำและกลุ่มคำมาใช้เพื่อเน้นย้ำเรื่องที่กำลังจะพูด ทำให้ข้อความหรือธรรมะที่พระมหาวิมลชัยวชิรเมธีกำลังต้องการนำเสนอ นั้นมีน้ำหนัก น่าเชื่อถือและชวนติดตามมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกันกับการซ้ำคำและกลุ่มคำมาใช้ในเรื่อง “ไม่เร็วก็ช้าเขามาแน่” จากหนังสือพิมพ์เนชั่นสุดสัปดาห์ พบการซ้ำคำและกลุ่มคำ ดังนี้

“... แต่บางทีความน่ากลัวของความตาย ยังอยู่ที่ความตายมักจะมาถึงอย่าง
ปัจจุบันทันด่วน

มาโดยไม่บอกล่วงหน้า
มาโดยไม่มีเครื่องหมาย
มาโดยไม่เลือกเวลาและสถานที่
มาโดยไม่มีข้อยกเว้นกับใครทั้งสิ้น
มาโดยไม่ทันตั้งตัว...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 56-57)

นอกจากนี้พระมหากษัตริย์ชาวชิโรเมธีมีการนำการซ้ำคำและกลุ่มคำมาใช้เพื่อเน้นย้ำให้เกิดสติพิจารณา ไตร่ตรองถึงหลักธรรมะที่ต้องการนำเสนอ การนำการซ้ำคำและกลุ่มคำมาใช้ช่วยให้ผู้อ่านเกิดการพินิจคิดตาม จนก่อให้เกิดปัญญาได้ ดังตัวอย่างในเรื่อง “ความหมายของชีวิตที่คุ้มค่า” จากนิยายสาร Secret มีการนำการซ้ำคำและกลุ่มคำใช้เพื่อการถ่ายทอดธรรมะ ดังนี้

สิ่งที่ได้มาแสนยากนั้นมียู่ 4 ประการด้วยกัน กล่าวคือ

- 1.ยากเหลือแสน กว่าจะได้เกิดมาเป็นมนุษย์
- 2.ยากเหลือแสน กว่าจะดำรงชีวิตรอด
- 3.ยากเหลือแสน กว่าพระพุทธองค์จะเสด็จอุบัติ
- 4.ยากเหลือแสน กว่าจะได้ฟังสังฆธรรม

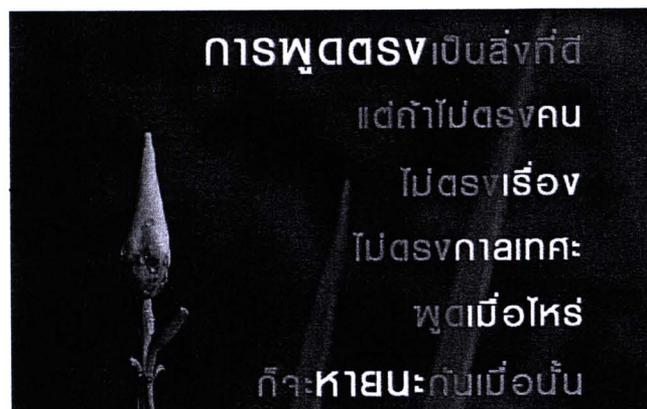
(ว.วชิรเมธี, 2553: 92-93)

สื่อโทรทัศน์

การซ้ำคำในสื่อโทรทัศน์ จะเป็นการซ้ำเพื่อย้ำใจความหลักที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด ให้เกิดความชัดเจนและเข้าใจกระจ่างมากยิ่งขึ้น ซึ่งการซ้ำคำปรากฏเพียงเล็กน้อยในสื่อโทรทัศน์ ดังนี้

“คนที่พูดจาหวานผ่าซากนั้น ถ้าจะรักษาอาการนี้ให้หาย จะต้องทำอะไร ก็ตอบได้ง่ายๆ ว่า 1. การพูดจาหวานผ่าซากนั้นมีทั้งข้อร้ายแล้วก็ข้อดี ข้อดีก็คือ รู้เรื่องง่าย แต่ข้อร้ายก็คือ มีแต่คนไม่ชอบหน้า ข้อ 2. ต้องรู้จักปรับตัวให้เป็นคนพูดตรงหรือพูดจาหวานผ่าซากให้เฉพาะแก่คนที่เขาพร้อมจะฟัง หากเขาไม่พร้อมจะฟัง เราก็จะฟังกันเมื่อนั้น นอกจากพูดตรงแล้วก็ต้องดูด้วยว่าพูดตรงเรื่อง พูดตรงคน พูดตรงกาลเทศะหรือไม่ ย้ำอีกครั้งหนึ่งว่า..การพูดตรงเป็นสิ่งที่ดี แต่ถ้าไม่ตรงคน ไม่ตรงเรื่อง ไม่ตรงกาลเทศะ พูดเมื่อไร ก็จะหายนะกันเมื่อนั้น”

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “คมธรรมประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี”)

(ภาพที่ 21 ภาพประกอบการซ้ำคำในสื่อโทรทัศน์)

สื่อวิทยุ

การซ้ำคำในสื่อวิทยุปรากฏในลักษณะการซ้ำคำมาใช้เพื่อย้ำใจความสำคัญ โดยการซ้ำคำในสื่อวิทยุนี้ พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีจะมีการเว้นจังหวะในการพูด พูดซ้ำในประเด็นที่ต้องการให้ผู้ฟังไตร่ตรอง เพื่อจุกให้คิด หรือย้ำเพื่อให้ได้สติพิจารณา ดังปรากฏ ดังนี้

“...เราทุกคนพอจบปริญญาก็ขึ้นควมขี้เมาที่ชื่อว่า การทำงาน **ทำไปทำมา** บางคนก็เสพยาติดการทำงาน **ทำไปทำมา** บางคนก็ทุ่มชีวิตให้กับงาน **ทำไปทำมา** บางคนก็วางชีวิตเป็นเดิมพันไว้กับงาน จนกระทั่งแทบหาความสุขในชีวิตไม่เจอ...”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

สื่อใหม่

การซ้ำคำในสื่อใหม่ ปรากฏการซ้ำคำในลักษณะการซ้ำคำเพื่อย้ำให้คิด เพื่อแสดงจุดประสงค์สำคัญของเรื่องที่จะพูด หรือเป็นการซ้ำคำเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของสิ่งที่ต้องการนำเสนอ เช่นปรากฏดังนี้

“**เคราะห์ที่ไม่ได้อยู่ที่วันเดือนปี โชคดีที่ไม่ได้อยู่ที่ตำราหมอดู แต่เคราะห์อยู่ที่**
ความโง่ โชคดีอยู่ที่ความฉลาด”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

“**ศีลไม่ได้อยู่ที่พระ ธรรมะไม่ได้อยู่ที่วัด เงินไม่ได้อยู่ที่เศรษฐกิจ แต่ศีลอยู่ที่**
กายใจของเรา ธรรมะอยู่ที่สติ เงินอยู่ทุกที่ที่มีความขยัน”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีมีการซ้ำคำและกลุ่มคำในประเด็นธรรมะที่ต้องการนำเสนอ เน้นย้ำถ้อยคำเพื่อให้ถ้อยคำนั้นมีความแจ่มแจ้งชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเกิดสติพิจารณาใคร่ครวญถึงธรรมะที่กำลังถ่ายทอด อีกทั้งการซ้ำคำและกลุ่มคำยังก่อให้เกิดธรรมะที่เป็นที่น่าจดจำอีกด้วย

5.1.3 การใช้คำซ้อน

การถ่ายทอดธรรมชาติของพระมหากษัตริย์ผู้มีเมตตาผ่านสื่อสารมวลชนปรากฏการใช้คำซ้อนในลักษณะการนำคำเดียว หรือการนำคำสองคำที่มีความหมายหรือเสียงใกล้เคียงกัน คล้ายกัน หรือเป็นไปในทำนองเดียวกัน นำคำเหล่านั้นมาซ้อนเข้าคู่กัน เพื่อเน้นย้ำความหมายของคำให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีส่วนช่วยในการช่วยให้ธรรมชาติที่พระมหากษัตริย์ผู้มีเมตตาถ่ายทอดผ่านสื่อสารมวลชนออกมานั้น มีความหมายที่ลึกซึ้ง ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการใช้คำซ้อนมีส่วนช่วยอย่างยิ่งในการเสริมความหมาย ทั้งยังช่วยในการเสริมความเข้าใจของข้อความธรรมชาติในประเด็นนั้นๆ ให้ลึกซึ้ง ถูกต้อง ชัดเจนมากยิ่งขึ้น คำซ้อนยังช่วยในการทำให้ข้อความธรรมชาติที่พระมหากษัตริย์ผู้มีเมตตาส่งออกผ่านสื่อสารมวลชน เกิดข้อความที่มีความหมายที่ไพเราะ เห็นภาพทั้งยังก่อให้เกิดอรรถรสในการอ่าน และการฟังธรรมมากยิ่งขึ้น การใช้คำซ้อนของพระมหากษัตริย์ผู้มีเมตตา ปรากฏในสื่อสารมวลชนหลายประเภท ดังเห็นปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อใหม่ และในสื่อวิทยุเพียงเล็กน้อย ดังนี้

สื่อสิ่งพิมพ์

การใช้คำซ้อนเพื่อถ่ายทอดธรรมชาติที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ของพระมหากษัตริย์ผู้มีเมตตา ปรากฏทั้งการนำคำที่มีความหมายเหมือนกัน หรือคล้ายกันมาวางซ้อนกันเพื่อเสริมความเข้าใจความธรรมชาติให้มีความลึกซึ้งคมคายด้านความหมายมากยิ่งขึ้น ซึ่งการนำคำซ้อนที่มีความหมายเหมือนกัน คล้ายกันหรือใกล้เคียงกัน นำมาเข้าคู่ ทำให้ความหมายของคำนั้นชัดเจน แจ่มแจ้งแก่ผู้อ่าน และทำให้ผู้อ่านเข้าใจหลักธรรมที่พระมหากษัตริย์ผู้มีเมตตาต่อการสื่อสารมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนของพระมหากษัตริย์ผู้มีเมตตาในสื่อโทรทัศน์ยังปรากฏการนำคำมาซ้อนกันเพื่อเสียง หรือที่เรียกว่า คำซ้อนเพื่อเสียง ซึ่งทำให้ถ้อยคำ ธรรมะที่ถ่ายทอดผ่านสื่อสิ่งพิมพ์นั้นไพเราะ ความหมายชัดเจน และก่อให้เกิดอรรถรสในการอ่านมากยิ่งขึ้น เช่น การใช้คำซ้อนในเรื่อง “จิตวิญญาณแห่งคานธี” ในหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ ดังนี้

“...คานธี เป็นนักคิด นักปรัชญา นักเขียนที่มีความคมคายยิ่ง ถ้อยธรรมกถาของท่านได้รับการยอมรับอย่างถึงไปทั่วโลก ไม่เว้นแม้แต่ในภาพยนตร์ฮอลลีวูด สุนทรพจน์ครั้งสำคัญๆ ของท่าน ข้อเขียนในบทความหลายชิ้น ล้วนสะท้อนให้เห็นว่า ท่านเป็นนักคิดที่ปราณเปรี๊ยะ และเป็นนักปรัชญาที่ลุ่มลึก...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: M7)

การใช้คำซ้อนเพื่อถ่ายทอดธรรมชาติของพระมหาอุทิศชัยศิริเมธีที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์ เรื่อง “คุณยังไม่วางอีกหรือ?” ในหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ ปรากฏการนำคำซ้อนมาใช้เพื่อเน้นย้ำความหมายของคำ ซึ่งก่อให้เกิดข้อความหรือคำที่มีความไพเราะ ก่อให้เกิดอารมณ์ในการอ่าน และยังช่วยให้เข้าใจหลักธรรมที่พระมหาอุทิศชัยศิริเมธีต้องการนำเสนอมากยิ่งขึ้นด้วย ดังนี้

“... เมื่อจิตยังพัวพันอยู่กับอดีต หรือนาคตจึงไม่ต้องสงสัยเลยว่า **ความสดชื่นรื่นเริง**ของชีวิตจะเกิดมีขึ้นมาได้อย่างไร **ความสดชื่นรื่นเริง**ของชีวิต จะเกิดขึ้นเฉพาะกับผู้ที่ **มีสติ** ซึ่งตื่นอยู่กับ **ปัจจุบันขณะ**เท่านั้น...”

(ว.วชิรเมธี, 2553 : M7)

การใช้คำซ้อนเพื่อถ่ายทอดธรรมชาติของพระมหาอุทิศชัยศิริเมธีที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์ เรื่อง ไม่เร็วก็ช้าเขามาแน่ จากหนังสือพิมพ์เนชั่นสุดสัปดาห์ ปรากฏการนำคำซ้อนมาใช้ในลักษณะการเสริมความหมายให้กว้างขึ้น โดยความหมายของคำที่นำมาซ้อนจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้คำซ้อนที่ใช้นั้นกระทบอารมณ์ความรู้สึกของผู้อ่าน ดังนี้

“... หากเราไม่เคยเจริญมรรณัสติเลย **พลังที่ความตาย** **จู่โจม**มาถึงตน หรือ **คนอันเป็นที่รัก** ต่างคนก็ต่างแต่จะ **คร่ำครวญ** **หวนให้อาลัย** **ไม่รู้จบสิ้น**...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 56-57)

การใช้คำซ้อนเพื่อถ่ายทอดธรรมชาติของพระมหาอุทิศชัยศิริเมธีที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์ เรื่อง มั่นถุขของมันอยู่แล้ว จากหนังสือพิมพ์เนชั่นสุดสัปดาห์ พบการนำคำซ้อนมาใช้อย่างโดดเด่นชัดเจน ดังนี้

“... ในเมื่อทรงเห็นอย่าง **ชัดเจน** **ในทุกเหลี่ยมทุกมุม**ของโลกเสียแล้ว **จะมีอะไรให้ทรงตื่นเต้น** **ประหวั่นพรันพรึง** **งุนงงสงสัย**เหลืออยู่อีก...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 56-57)

การนำคำซ้อนมาใช้ในสิ่งพิมพ์นั้น นอกจากคำซ้อนที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือพิมพ์แล้ว การใช้คำซ้อนเพื่อการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุทิศชัยศิริเมธี ยังคงความโดดเด่นในสิ่งพิมพ์ประเภทนิตยสารเช่นเดียวกัน ดังที่ปรากฏในเรื่อง จักรวาลในถ้วยชา จากนิตยสาร Secret ดังนี้

“...มีคำตอบหลากหลายลอยมาให้ครุ่นคิด พินิจไตร่ตรอง แต่เรื่องที่ได้เด่นที่สุดที่ถือเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตยังคงวนเวียนอยู่ในแวงวงของธรรมะ ทั้งที่เป็นเรื่องใกล้เคียงกับเรื่องดีแห่งปีที่ผู้เขียนหยิบมาเล่าเมื่อปีที่แล้วต่างหาก...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 96-97)

การนำคำสอนมาใช้ในนิตยสาร ปรากฏการนำคำสอนมาใช้ในลักษณะการนำคำที่มีความหมายเหมือนกัน คล้ายกัน หรือคำที่ไปในทิศทางเดียวกันมาซ้อนเข้าคู่กัน เพื่อให้คำนั้นๆ มีความหมายที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ทั้งยังก่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกร่วมขณะอ่าน ดังปรากฏในเรื่อง ดอกบัวใสในเปลือกตม ธรรมสงใจ...สว.สมชาย แสงการ จากนิตยสาร WHO ดังนี้

“...การแก้ปัญหาต้องเริ่มจากการศึกษาอย่างลึกซึ้ง ว่าเหตุปัจจัยอันใดที่ถูกสั่งสมหมักหมมเอาไว้จนกลายเป็นห่วงโซ่แห่งวิกฤติ...เมื่อเรามองในภาพรวมเช่นนี้ เป็น ความรู้สึกคับแค้นเกลียดชัง หรือความต้องการเข่นฆ่าราวีตัวบุคคลในฐานะที่เป็นต้นเหตุแห่งความยุ่งเหยิงจะลดน้อยลงไปมาก และการแก้ปัญหาก็คงจะไม่ไปติดตัน อยู่กับตัวบุคคลเพียงไม่กี่คน...”

(ว.วชิรเมธี, 2554: 103)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคำสอนทำห้คำที่นำมาใช้นั้นมีความหมายที่เด่นชัดชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีส่วนสำคัญในการเสริมความหมายของคำให้เป็นคำที่มีพลังมากยิ่งขึ้น และกระทบใจผู้อ่านหรือผู้ฟังมากยิ่งขึ้น อีกทั้งคำสอนยังช่วยให้เกิดถ้อยคำภาษาที่ไพเราะงดงาม ทั้งยังกินความหมายลึกซึ้งประทับใจ

สื่อวิทยุ

การใช้คำสอนในการเผยแผ่ธรรมะของพระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนในสื่อวิทยุ ไม่ได้มีความโดดเด่นเท่าใด หากจะนำคำสอนมาใช้บ้างก็ปรากฏการนำคำสอนมาใช้ในลักษณะการนำคำสอนมาใช้เพื่อการเสริมความหมายให้คำที่ใช้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งโดยมากแล้วก็เป็นคำสอนที่คนโดยทั่วไปมักพูดกัน ปรากฏ ดังนี้

“...พอมีคนมาช่วยจัดพิมพ์ ธรรมะก็จะเผยแผ่ออกไปอย่างกว้างใหญ่ไพศาล...”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

สื่อใหม่

สื่อใหม่ คือ เฟสบุ๊กและทวิตเตอร์ ก็ปรากฏการใช้คำช้อนอย่างโดดเด่นและชัดเจนมากกว่า การเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนประเภทอื่นๆ กล่าวคือ ในสื่อใหม่เป็นข้อความธรรมะที่สั้นๆ แต่เต็มไปด้วยการใช้ความช้อนที่เสริมความหมาย เสริมใจความสำคัญอย่างโดดเด่นชัดเจน และ คำที่นำมาใช้ช้อนเข้าคู่กันนั้น ปรากฏในลักษณะการนำคำช้อนมาใช้เพื่อเน้นย้ำความหมายให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนี้

“คนที่ทำงานผิดพลาด แล้วป่าวประกาศว่าเป็นความผิดของคนอื่น คือคนที่มีแต่จะผิดพลาดซ้ำแล้วซ้ำเล่า ส่วนคนที่ทำงานผิดพลาด แล้วลุกขึ้นมายอมรับอย่างองอาจเปิดเผย คือคนที่ไม่มีโอกาสผิดพลาดซ้ำอีกเลยในชีวิต”

(เฟสบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

“ความเลวร้ายประดาในชีวิตเรา ไม่ได้เกิดจากมือที่มองไม่เห็นดลบันดาลให้เป็นไป แต่เกิดจากตัวเราพาตัวเข้าไปแส่หาด้วยความขลาดเขลาเบาปัญญาทั้งสิ้น”

(เฟสบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

“ธรรมชาติต้องการสอนให้เราอยู่ร่วมกันอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัย บางสิ่งที่เขาขาดเราอาจมี บางสิ่งที่เขาดีเราอาจด้อย เราเกิดมาเพื่อเติมเต็มกันและกัน”

(เฟสบุ๊ก, 2554: ออนไลน์)

“ทุกสิ่งในชีวิตเรา มันมี 2 ด้านเสมอ เมื่อด้านที่ชื่นชมหันเข้าหาเรา ก็อย่าประมาทเพราะเดี๋ยวเดียวด้านชมขึ้น อาจจะมีมันเปลี่ยนเวียนเข้ามาหาเราก็ได้”

(เฟสบุ๊ก, 2554: ออนไลน์)

“ความโกรธเกลียดชิงชัง เป็นแค่อารมณ์ชั่ววูบ ถ้าเราไม่ยอม ให้อภัย จะก่อตัวเป็นเสมือนเสาเข็มที่ตอกลึกลงไป ในใจเราถอดถอนยังงี้ก็ไม่หมดไม่สิ้น”

(เฟสบุ๊ก, 2554: ออนไลน์)

จากการวิเคราะห์ข้างต้นพบว่า การเผยแพร่ธรรมะของพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชนนั้นมีการนำคำช้อนมาใช้ในสื่อทุกประเภท ยกเว้นในสื่อโทรทัศน์ โดยทั้งหมดของคำช้อนที่นำมาใช้นั้นจะเป็นคำช้อนเพื่อความหมาย กล่าวคือ ในการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาวุฒิชัย

ชัชวาลย์ศิริเมธีผ่านสื่อสารมวลชนประเภท สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ และสื่อใหม่ คำที่นำมาซ้อนเข้าคู่กันนั้น จะเป็นคำที่มีความหมายเหมือนกัน คล้ายกัน เสริมกันไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งคำซ้อนที่พระมหากษัตริย์ชัชวาลย์ศิริเมธีนำมาใช้เพื่อการเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนเหล่านี้ มีส่วนช่วยให้ความหมายของคำมีความหมายที่เน้นหนักขึ้น กว้างขึ้น เสริมอรรถรสและยังช่วยให้คำนั้นมีพลัง ซึ่งส่งผลให้การสื่อสารธรรมะนั้นเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การเผยแพร่ธรรมะของพระมหากษัตริย์ชัชวาลย์ศิริเมธีผ่านสื่อสารมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์นั้น ทั้งในสื่อหนังสือพิมพ์และนิตยสารรวมถึงในสื่อวิทยุ ปรากฏการนำคำซ้อนมาใช้เพื่อสื่อสารธรรมะทั้งสิ้น คำซ้อนที่นำมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์นั้นก่อให้เกิดความรู้และเข้าใจในความหมายของคำร่วมกัน ตามหลักธรรมะที่พระมหากษัตริย์ชัชวาลย์ศิริเมธีต้องการนำเสนอ และคำซ้อนที่นำมาใช้ยังช่วยให้เกิดจินตภาพในการอ่านมากยิ่งขึ้น ส่วนการนำคำซ้อนมาใช้ในสื่อใหม่ พบว่า พระมหากษัตริย์ชัชวาลย์ศิริเมธี นำคำซ้อนมาใช้ในสื่อเฟสบุ๊คและทวิตเตอร์เป็นจำนวนมาก และคำซ้อนที่นำมาใช้นั้น เป็นคำทั่วไปที่คนโดยมากรู้จักกันเป็นอย่างดี โดยนำคำซ้อนที่มีความลึกซึ้งด้านความหมายเหล่านั้นมาซ้อนเข้าคู่เพื่อให้ประโยค หรือข้อความธรรมะที่พระมหากษัตริย์ชัชวาลย์ศิริเมธีต้องการนำเสนอมีความแจ่มแจ้ง ชัดเจน และทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีผลอย่างยิ่งในการเสริมความเข้าใจของผู้อ่านซึ่งเมื่อผู้อ่านสามารถเข้าใจธรรมะที่พระมหากษัตริย์ชัชวาลย์ศิริเมธีสื่อออกมาได้อย่างชัดเจนถูกต้องแล้ว ก็จะทำให้เกิดการยอมรับและเป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในที่สุด

5.1.4 การสร้างคำประสมขึ้นใหม่

การเผยแพร่ธรรมะของพระมหากษัตริย์ชัชวาลย์ศิริเมธีผ่านสื่อสารมวลชน ปรากฏการการสร้างคำประสมขึ้นใหม่ ก่อให้เกิดความแปลกใหม่ทางภาษา และทำให้คำที่นำมาใช้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น การสร้างคำในลักษณะนี้ ไม่ปรากฏในสื่อสารมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุและสื่อใหม่ ซึ่งถือเป็นการใช้ภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ในการถ่ายทอดธรรมะของพระมหากษัตริย์ชัชวาลย์ศิริเมธี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สื่อสิ่งพิมพ์

การสร้างคำประสมขึ้นใหม่ในสื่อสิ่งพิมพ์ ปรากฏในลักษณะการนำคำที่คนทั่วไปรู้จักความหมายโดยเบื้องต้นเป็นอย่างดีแล้ว นำมาใช้ร่วมกับอีกคำหนึ่งซึ่งโดยมากแล้วจะใช้ในบริบทที่แตกต่างกัน แต่พระมหากษัตริย์ชัชวาลย์ศิริเมธีได้นำคำมาประสมขึ้นใหม่ โดยทำให้คำทั้ง 2 คำนั้นมาสร้างเป็นคำเดียวกัน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะและเกิดความแปลกใหม่ทางภาษา ทำให้เรื่องราวธรรมะที่พระ

มหาอุคิซึยวชิรเมธีต้องการสื่อสาร น่าสนใจมากยิ่งขึ้น ดังปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ เรื่อง “คุณยังไม่วางอีกหรือ?” จากหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ ดังนี้

“...ความสดชื่นรื่นเริงของชีวิตจะเกิดขึ้นได้เฉพาะกับบุคคลผู้มีสติ ซึ่ง “ตื่นอยู่ในปัจจุบันขณะ” เท่านั้น ส่วนผู้ที่ถูกกักขังอยู่ในเรือนจำของความคิดในอดีต หรือความกังวลในอนาคต ยากมากที่จะสัมผัสกับความสดชื่น...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: M7)

พระมหาอุคิซึยวชิรเมธีมีการสร้างคำประสมขึ้นใหม่ในคำว่า “เรือนจำของความคิด” ซึ่งนำคำว่าเรือนจำที่เดิมมีความหมายที่ใช้โดยทั่วกันว่าสถานที่กักขังนักโทษ มาใช้ในบริบทใหม่คือ นำเรือนจำมาใช้ในการกักขังความคิด ก่อให้เกิดคำว่า “เรือนจำของความคิด” ซึ่งหมายถึงการที่ความคิดยังวนเวียนถึงแต่เรื่องราวในอดีต และความคิดที่ยังคิดวนอยู่ในเรื่องของอนาคต หากมีความคิดที่ปราศจากสติ ไม่อยู่กับปัจจุบันเช่นนี้ จะเป็นผู้ที่หาความสุขได้ยาก

การสร้างคำประสมขึ้นใหม่มาใช้ในสื่อหนังสือพิมพ์ เรื่อง จากหนังสือพิมพ์ เรื่อง กฎทุกกฎมีข้อยกเว้น จากเนชั่นสุดสัปดาห์ ปรากฏการสร้างคำประสมขึ้นใหม่ ดังนี้

“...สายฝนอันฉ่ำเย็นแห่งเมตตากรุณาของเรานั้น ต้องโปรยปรายให้ฉ่ำเย็นครอบคลุมถึงทุกสัตว์อย่างทั่วถึง ทั้งสัตว์ที่ยังมีชีวิตอยู่และที่ล่วงไปแล้วสู่ปรายภพ...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 56)

พระมหาอุคิซึยวชิรเมธีมีการสร้างคำประสมขึ้นใหม่ในคำว่า “สายฝนอันฉ่ำเย็นแห่งเมตตากรุณา” ซึ่งเป็นการนำคำว่า “สายฝน” และ “เมตตากรุณา” มาประสมเข้าด้วยกัน ซึ่งก่อให้เกิดคำใหม่ที่มีความหมายใหม่แตกต่างไปจากคำเดิม ในที่นี้พระมหาอุคิซึยวชิรเมธีสร้างคำประสมขึ้นใหม่ เพื่อกล่าวถึงการมีเมตตากรุณาที่กระจายไปทั่วทุกที่ เช่นสายฝนที่ตกลงในทุกพื้นที่ สร้างความฉ่ำเย็นทั่วบริเวณ

การสร้างคำประสมขึ้นใหม่มาใช้ในสื่อหนังสือพิมพ์ เรื่อง จากหนังสือพิมพ์ เรื่อง “ดอกบัว
ไสวในเปลือกตม ธรรมสงใจ...สว.สมชาย แสงการ” จากนิตยสาร WHO ปรากฏการสร้างคำ
ประสมขึ้นใหม่ ดังนี้

“...การแก้ปัญหาต้องเริ่มจากการศึกษาอย่างลึกซึ้ง ว่าเหตุปัจจัยอันใดที่ถูกส่งสม
หมักหมมเอาไว้จนกลายเป็นห่วงโซ่แห่งวิกฤติ...”

(ว.วชิรเมธี, 2554: 103)

พระมหาคุณวิฑูรย์วชิรเมธีมีการสร้างคำประสมขึ้นใหม่ในคำว่า “ห่วงโซ่แห่งวิกฤติ” โดยการ
นำคำว่า ห่วงโซ่และนำคำว่า วิกฤติ นำทั้งสองคำเข้ามาประสมเข้าคู่กัน ซึ่งเกิดคำให้ที่ให้ความ
ความหมายที่ชัดเจน คือ วิกฤติหรือปัญหาที่ยังหาทางออกไม่ได้ ยังวนเวียนซ้ำแล้วซ้ำเล่าเหมือน
ห่วงโซ่ และการสร้างคำประสมขึ้นใหม่นี้ ยังก่อให้เกิดจินตภาพขณะอ่านอีกด้วย

สื่อวิทยุ

การสร้างคำประสมขึ้นใหม่ในสื่อวิทยุ ปรากฏในสื่อวิทยุเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ในลักษณะ
การใช้ถ้อยคำที่พระมหาคุณวิฑูรย์วชิรเมธีเป็นผู้คิดขึ้นมาใหม่ เพื่อส่งเสริมลีลาการเทศน์ เพื่อให้การ
ถ่ายทอดธรรมะให้น่าสนใจยิ่งขึ้น ดังนี้

“...ไหนใครไม่โลกเลยมี่ไหม หรือว่าโลกน้อยมาก เงินเดือนไม่ขึ้นเลยไม่เป็นไร
ตำแหน่งก็ไม่ต้องเลื่อน มองไปข้างหน้าไม่เอาอะไรแล้ว ปล่อยลงปลงเป็นเย็นสบาย เข้ม
ไมล์หัวใจไม่กระดิกเลย...”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

สื่อใหม่

แม้ในสื่อใหม่ จะถูกจำกัดด้วยลักษณะข้อจำกัดของสื่อ ที่จำกัดตัวอักษรในการเผยแพร่ข้อความ
แต่อย่างไรก็ตามลักษณะการสร้างคำประสมขึ้นใหม่ก็ยังคงปรากฏในสื่อใหม่เล็กน้อย เช่น

“อย่าปล่อยให้สายลมแห่งการนิทานหอบเอาชีวิตและวันเวลาของเรา “ปลิว”
หายไปกับเรื่องไร้ค่า”

(เฟสบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

5.1.5 การใช้สำนวนและคำขวัญ

การเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุทิศชัยวชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชน มีการนำสำนวนมาใช้ในการประกอบการเขียน ซึ่งเป็นสำนวนไทยซึ่งเป็นที่รู้จักกันดี และเป็นสำนวนที่สามารถสื่อความและเสริมความหมายได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังมีการนำคำขวัญมาใช้ ซึ่งปรากฏในลักษณะการการสร้างคำขวัญขึ้นใหม่ โดยดัดแปลง เสริมความจากคำขวัญซึ่งมีอยู่เดิม และเป็นที่รู้จัก คຸນหุ โดยทั่วไป ดังนี้

1) การใช้สำนวน

การใช้สำนวน ปรากฏในลักษณะการใช้สำนวนไทยตามลักษณะการใช้ทั่วไป มีความหมายเป็นที่เข้าใจโดยทั่วกัน โดยสามารถสื่อความหมายในประโยค และทำให้เนื้อความที่ต้องการนำเสนอมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

สื่อสิ่งพิมพ์

การใช้สำนวนในสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุทิศชัยวชิรเมธี โดยมากพระมหาอุทิศชัยวชิรเมธีจะมีการนำการใช้สำนวนมาใช้ในการเสริมความหมายให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยสำนวนที่ยกมาใช้นั้น จะเป็นสำนวนไทยที่คนทั่วไปรู้จักและเข้าใจความหมายกันดีเป็นพื้นฐานความรู้เดิมอยู่แล้ว เช่นปรากฏในเรื่อง “อย่าทำงานจนป่วยตาย อย่าหลงตัวเอง” จากหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ มีการใช้สำนวนปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์และสื่อวิทยุ ดังนี้

“... ผู้บริหารจำนวนมาก ทันทที่ที่ประสบความสำเร็จก็ล้มเหลวในวันนั้น เพราะทันทที่ที่เริ่มประสบความสำเร็จก็เริ่มหลงตัวเอง และนี่แหละคือจุดจบของผู้บริหาร ฉะนั้นงานนี้เรื่องนี้ไว้ วันหนึ่งถ้าเราประสบความสำเร็จ ก็อย่าไปหลงตัวเองว่าเราต้องเป็นหนึ่งในตองอูเท่านั้น...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: M7)

การใช้สำนวนในสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุทิศชัยวชิรเมธี จากหนังสือพิมพ์เนชั่นสุดสัปดาห์ เรื่อง "ธรรมะสำหรับนักบริหาร" มีการนำสำนวนคำว่า **เข้าชาม-เย็นชาม**มาใช้ คือ ทำงานเท่าที่จำเป็นจริง ๆ หรือถูก บังคับเท่านั้น ดังนี้

“... แล้วคนเก่ง ก็ไม่อยู่กับผู้บริหารที่ทำงานแบบพนักงานรถไฟ เพราะเขาต้องการอนาคต พอมารู้จักกับผู้บริหารในลักษณะ**เข้าชาม-เย็นชาม** หรือเรื่อยๆ มาเรื่อยๆ แบบพนักงานบนรถไฟ แบบนี้คนเก่งก็ต้องออกไปสร้างเมืองใหม่กันทั้งนั้น...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 57)

การใช้สำนวนในสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุทิศชัยวชิรเมธี จากหนังสือพิมพ์คมชัดลึก เรื่อง “ตัวตาย ธรรมยัง” มีการนำสำนวนมาใช้ ดังนี้

“... มหาเศรษฐีคนนี้ เปลี่ยนเงินเป็นบุญ เปลี่ยนทุนเป็นธรรม แล้วยังไม่พอ ยังคงเป็นตัวอย่าง “พอรวยสอนลูก” ในแบบฉบับของการใช้ “**หนามยอก ต้องเอาหนามบ่ง**” อีกต่างหาก...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 30)

สื่อโทรทัศน์

การใช้สำนวนในสื่อโทรทัศน์ปรากฏเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยนำสำนวนมาใช้กับเปรียบเทียบในเรื่องที่บรรยายธรรมะในตอนท้าย เพื่อให้เกิดความชัดเจนในถ้อยคำธรรมะที่นำเสนอมาแล้วในตอนต้นชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสำนวนที่นำมาใช้นั้น จะเป็นสำนวนที่คนโดยทั่วไปรู้จัก และเข้าใจความหมายของสำนวนนั้นอยู่แล้วเป็นอย่างดี ดังนี้

“โลกนี้มีคนอยู่หลายวงการด้วยกัน และคนที่สังกัดทุกๆ วงการ ล้วนแล้วแต่ต้องใช้ธรรมะ ในการดำรงธรรมะด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น สำหรับคนที่อยู่ในวงการบิน เติ้ง หรืออยู่ในวงการดารา ซึ่งอยู่กับความสวยงาม อยู่กับศรัทธาของมหาชนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความมากกว่าวงการอื่นๆ เพราะคนยึดถือบุคคลเหล่านี้เป็นต้นแบบของการดำเนินชีวิต ธรรมะดารามีด้วยกัน 3 ประการ นั่นก็คือ 1. ทำอะไรต้องทำให้เต็มที่และดีที่สุด 2.อย่าหึงพยองเมื่อประสบความสำเร็จ 3.และเมื่อประสบความสำเร็จแล้วต้องรักษาความสำเร็จของตนเองเอาไว้ให้ดีที่สุด เพราะ

ยุคทองของแต่ละคนมีแค่ครั้งเดียว เมื่อยุคทองเดินทางมาถึง จงรักษาเอาไว้ให้ดีที่สุด
เสมือนหนึ่งเกล็กรักษาความเค็ม”

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “คมธรรมประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี”)

(ภาพที่ 22 ภาพประกอบการใช้สำนวนในสื่อโทรทัศน์)

“เสมือนหนึ่งเกลือ รักษาความเค็ม” การใช้สำนวนในที่นี้ เป็นการยกสำนวนมาเปรียบเทียบกับการแสดงธรรมะในเรื่องของ “ธรรมะกับวงการบันเทิง” ว่า หากทำงานในวงการบันเทิงประสบความสำเร็จแล้ว ต้องรักษาความสำเร็จเอาไว้ให้ดีที่สุด อย่าได้หยิ่งพองใจองอาจ แต่ควรดำรงตัวในฐานะตัวอย่างที่ดีของคนในสังคมที่คุณควรเอาเป็นเยี่ยงอย่าง ต้องรักษาความสำเร็จและคุณงามความดีเหล่านี้เอาไว้เสมือนหนึ่งเกล็กรักษาความเค็ม คือ รักษาไว้มิให้สูญหาย เคยดีเช่นไร ก็จงเป็นคนดีเช่นนั้น

สื่อวิทยุ

การใช้สำนวนในสื่อวิทยุ ปรากฏเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยปรากฏในลักษณะการนำสำนวนมาใช้เพื่อเสริมความหมาย เพื่อให้เข้าใจง่ายยิ่งขึ้น เช่น

“...เหมือนประชาธิปไตย มันพายเรืออยู่ในอ่างนะ บางทีเรานั่งดูไม่ว่าภาพสดๆ หรือภาพใหม่ๆ ที่เขาเอามาออนแอร์ใหม่ ยังไงมันก็เกิดขึ้นแล้วนะ ถ้าเรายอมรับประชาธิปไตย เราก็ต้องยอมรับบรรยากาศอย่างนี้แหละ...”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

2) การสร้างสำนวนหรือคำขวัญขึ้นใหม่

การสร้างสำนวนหรือคำขวัญขึ้นใหม่จากที่มีอยู่เดิม เป็นการสร้างสำนวนหรือคำขวัญขึ้นใหม่โดยเทียบเคียงกับสำนวนหรือคำขวัญที่มีอยู่เดิมอยู่แล้ว โดยการนำคำใหม่มาปรับเปลี่ยน หรือเป็นการสร้างสำนวนหรือคำขวัญขึ้นมาใหม่เพื่อต่อท้ายให้สอดคล้องกับสำนวนหรือคำขวัญที่มีอยู่เดิม จึงก่อให้เกิดความแปลกใหม่ทางภาษา และก่อให้เกิดอรรถรสทางภาษามากยิ่งขึ้น จุดมุ่งหมายก็เพื่อให้ข้อคิดและสติ ซึ่งปรากฏในสื่อโทรทัศน์และสื่อใหม่ เช่น ในรายการโทรทัศน์ ชุด คำคมประจำวันกับพระมหาวิมลชัยวชิรเมธี ดังนี้

“อยากสวยอยากรวยอยากเก่งนั้นไม่เป็นปัญหา แต่ถ้าอยากสวย อยากรวย อยากเก่ง แล้วต้องการจะให้เท่าคนอื่นด้วย นั้นแหละจะเป็นปัญหาขึ้นมาทันที เพราะโลกนี้มีความทุกข์อยู่ 3 ระดับด้วยกันหรือ 3 ชนิดด้วยกัน คือ 1. ทุกข์เพราะไม่มี 2. ทุกข์เพราะไม่พอ และ 3. ทุกข์เพราะไม่เท่า ในบรรดาความทุกข์ทั้งหมด ความทุกข์ที่เทียบกับคนอื่นแล้วไม่เท่าเป็นยอดของความทุกข์ ถ้าใครอยากสวย อยากรวย อยากเก่ง แล้วอยากให้เท่ากับคนอื่นเท่ากับการเป็นการรณหาความทุกข์มาใส่ตัว เหมือนกับที่อาตมาภาพ ชอบใช้คำง่าย ๆ ว่า **แกว่งเท้าหาเสี้ยน แกว่งชีวิตหาทุกข์**”

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “คมธรรมประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี”)

(ภาพที่ 23 ภาพประกอบการสร้างสำนวนขึ้นใหม่ในสื่อโทรทัศน์)

แกว่งเท้าหาเสี้ยน เป็นสำนวนเดิมที่มีใช้อยู่แล้ว คือ การหาเรื่องใส่ตัวจนทำให้ตัวเองเดือดร้อน ในที่นี้มีการแต่งสำนวนขึ้นใหม่ คือ แกว่งชีวิตหาทุกข์ ซึ่งตรงกับหลักธรรมะที่นำมาถ่ายทอดในที่นี้คือ การนำชีวิตเราไปเปรียบเทียบกับชีวิตของคนอื่น จนก่อให้เกิดเกิดความทุกข์ในการ “ไม่เท่า” คนอื่นเขา คนเช่นนี้ จึงเรียกว่า คนที่แกว่งเท้าหาเสี้ยน แกว่งชีวิตหาทุกข์ คือ หาเรื่อง

เดือดร้อนใส่ตัว หากทุกชีวิต อัจฉาในความไม่เท่าเทียม เกิดความเปรียบเทียบจนตนเองเกิด
ความทุกข์ในชีวิตโดยไม่มีที่สิ้นสุด

การสร้างสำนวนหรือคำขวัญขึ้นใหม่จากที่มีอยู่เดิม เพื่อการถ่ายทอดผ่านสื่อสารมวลชน
ของพระมหาภูมิพลชัยวิกรมเมธี ปรากฏเล็กน้อยในสื่อใหม่ ซึ่งพบการสร้างสำนวนหรือคำขวัญขึ้นใหม่
ในลักษณะการนำสำนวนหรือคำขวัญเดิมมาดัดแปลง เพื่อให้เกิดข้อความทางธรรมะที่มีความ
แปลกใหม่ คมคาย เพื่อใช้ในการให้สติแก่ผู้อ่าน ปรากฏ ดังนี้

“การดื่มสุราทำให้ประสิทธิภาพการเป็นคนลดลง”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

“การดื่มสุราทำให้ประสิทธิภาพการเป็นคนลดลง” มาจากคำขวัญเดิม ที่ใช้เตือนสติคนใน
สังคมเวลาขับขึ้นท้องถนนที่ว่า การดื่มสุราทำให้ประสิทธิภาพในการขับขี่ลดน้อยลง ในที่นี้ พระ
มหาภูมิพลชัยวิกรมเมธี มีการแปลงสำนวนใหม่ เพื่อให้สติผู้อ่านเช่นเดียวกันว่า นอกจากการดื่มสุราจะ
ทำให้ประสิทธิภาพในการขับขี่ลดน้อยลงแล้ว ยังทำให้การเป็นคนลดน้อยลงด้วย เนื่องจาก สุรา
สามารถทำให้คนเมาและขาดสติในการตัดสินใจ การยังคิดยังทำ จึงก่อให้เกิดความเสียหาย
ตามมาได้ หรืออีกในหนึ่ง คีล 5 หรือความปกติของมนุษย์นั้น ในคีลข้อที่ 5 ที่ว่า สุราเมระยะมัชชะปะ
มาทัญฐานา เวรมณี ลิกขาปะทัง สมาทียามิ ซึ่งเป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ว่าคีลเป็นสิ่งที่
มนุษย์ควรรักษา หากดื่มสุราจนขาดสติแล้ว ก็เท่ากับว่าเป็นการละเมิดคีล ซึ่งทำให้ความเป็น
มนุษย์ในตัวไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ด้วย

“มารไม่มีบารมีไม่เกิด มารไม่เตลิดมหาบุรุษก็เกิดขึ้นมาได้”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

“มารไม่มีบารมีไม่เกิด มารไม่เตลิดมหาบุรุษก็เกิดขึ้นมาได้” เดิมมาจากคำว่า มารไม่มี
บารมีไม่เกิด แต่ในที่นี้มีการสร้างวลีขึ้นมาใหม่เพื่อต่อท้าย ว่า มารไม่เตลิดมหาบุรุษก็เกิดขึ้นมา
ไม่ได้ซึ่งเป็นข้อความวลีที่มีความหมายไปในทิศทางเดียวกัน ส่งเสริมกัน ซึ่งการสร้างวลีขึ้นมา
ต่อท้ายนี้ ก่อให้เกิดความแปลกใหม่ทางภาษา และทำให้คำที่เดิมเคยคุ้นหูน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

“ที่ใดมีธรรม ที่นั่นมีสันติสุข”

(ว.วชิรเมธี, วิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

“ที่ใดมีธรรม ที่นั่นมีสันติสุข” มาจากคำกล่าวที่ว่า “ที่ใดมีรักที่นั่นมีทุกข์” ซึ่งในที่นี้เป็นการนำสำนวนที่คนทั่วไปรู้จักคุ้นเคยอยู่แล้วมาแปลงเป็นคำใหม่ให้เข้ากับหลักธรรมะ เพื่อสื่อสารธรรมะให้นำสนใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งการนำคำที่คนรู้จักอยู่แล้วมาใช้นั้น ช่วยให้ผู้ฟังสามารถจดจำหลักคำสอนได้ง่ายยิ่งขึ้น เพราะมีฐานความรู้ความเข้าใจเดิมอยู่แล้ว จึงทำให้การสื่อสารธรรมะไม่ใช่เรื่องที่ซ้ำซาก หรือน่าเบื่อ แต่การสร้างคำหรือวลีขึ้นมาใหม่ ทำให้เกิดความแปลกใหม่ สะดุดหูผู้ฟัง กระตุ้นให้ผู้ฟังสนใจธรรมะมากยิ่งขึ้น

5.1.6 คำต่างประเทศ

การถ่ายทอดธรรมะของพระมหาวิชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชน ปรากฏการใช้คำภาษาต่างประเทศอยู่บ้าง โดยคำภาษาอังกฤษที่ใช้เป็นการเขียนทับศัพท์เป็นภาษาไทย ซึ่งมักจะเป็นคำทั่วไปที่คนไทยรู้จัก และใช้กันอย่างแพร่หลาย ซึ่งการใช้คำภาษาต่างประเทศในการเขียนนั้นมีส่วนให้ผู้อ่านเข้าใจเข้าอรรถรสทางภาษาได้ดียิ่งขึ้น และก่อให้เกิดความสนุกสนานในการอ่าน ซึ่งโดดเด่นมากในสื่อสิ่งพิมพ์ และปรากฏเป็นจำนวนเล็กน้อยในสื่อวิทยุ ดังนี้

สื่อสิ่งพิมพ์

การใช้คำต่างประเทศในสื่อสิ่งพิมพ์ ปรากฏการนำคำต่างประเทศมาใช้เพื่อการอธิบายความหมายในคำบางคำที่ภาษาไทยยังไม่มีภาษาไทยบัญญัติเอง หรือเป็นการนำคำต่างประเทศมาใช้แทนคำไทยที่ไม่สามารถสื่อความได้ชัดเจน ซึ่งคำต่างประเทศที่ใช้มักเป็นคำที่คนไทยรู้จักและใช้โดยทั่วไปอยู่แล้ว เช่น ปรากฏในเรื่อง “จิตวิญญาณแห่งคานธี” จากหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ พบการนำคำต่างประเทศมาใช้ ดังนี้

“... คานธี เป็นนักคิด นักปรัชญา นักเขียนที่มีความคิดคมคายยิ่ง ถ้อยคำธรรมะกถาของท่านได้รับการเอ่ยอ้างถึงไปทั่วโลก ไม่เว้นแม้แต่ในภาพยนตร์ฮอลลีวูด ...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: M7)

“... เข้าตรู่วันนั้นทั้งๆที่ป่วย ไก่ซีอีโอตัวนี้ก็บินขึ้นไปเกาะบนกิ่งไม้ และชันครึ่งสุดท้าย ชันได้ครึ่งเดียวก็ดิ้นพรวดๆ ก่อนจะขาดใจตาย...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: M7)

“... ถ้าผู้ป่วยไม่มาถึง ถึงเวลานัดหมายแล้ว คนไข้ยังไม่มา ก็อาจเล่นบิบี ทวิตข้อความในทวิตเตอร์ หรืออาจฟอโลว์ใครสักคนในเฟสบุ๊กเท่านั้นเอง...งานอิเว้นกัไม่ทำหน้าตักมีแค่นั้นก็เอาแค่นั้น แล้วยังไม่เสี่ยงด้วย...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 57)

สื่อวิทยุ

การใช้คำต่างประเทศในสื่อสิ่งวิทยุ ปรากฏการนำคำต่างประเทศมาใช้ในการเล่าประกอบธรรมชาติที่ต้องการนำเสนอ ซึ่งคำต่างประเทศที่ยกมาใช้นั้น จะเป็นคำต่างประเทศในภาษาพูด หรือเป็นคำต่างประเทศที่เป็นชื่อเฉพาะที่คนทั่วไปโดยมากรู้จัก และใช้กันอยู่เดิมแล้ว เช่น

“...อาตมาภาพได้อ่านข่าวๆ หนึ่งเว็บไซต์ (Website) ยูทูป (YouTube) ภาพจาก เออี ได้บอกว่ามีสัจจัตนายหนึ่งของสายการบินโลว์คอส (Low-cost) ไปทะเลาะเบาะแว้งกับผู้โดยสาร เลยถูกจับติดคุก...”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

5.1.7 การใช้คำซ้ำ

การใช้คำซ้ำเพื่อการถ่ายทอดธรรมชาติของพระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมะในสื่อสารมวลชนนั้น ปรากฏไม่โดดเด่นเท่าใดนัก ในสื่อสารมวลชนประเภทโทรทัศน์และวิทยุ เป็นการใช้คำซ้ำเพื่อการสื่อความหมายเพียงเท่านั้นแทบไม่ปรากฏการใช้คำซ้ำที่เป็นลักษณะทางวรรณศิลป์เลย หากจะมีการใช้คำซ้ำ ก็มีปรากฏอยู่บ้างเพียงเล็กน้อยในสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือพิมพ์ และสื่อใหม่ ซึ่งปรากฏในลักษณะการซ้ำหน่วยคำเดิม 2 ครั้ง โดยนำคำมูลที่เหมือนกันทั้งรูป เสียง และความหมายมาซ้ำกัน โดยมีลักษณะการซ้ำเพื่อทำให้คำแน่นหนักขึ้น หรือเบาลง เน้นย้ำความหมาย ความต่อเนื่อง และย้ำอารมณ์ความรู้สึก การใช้การซ้ำคำเพื่อการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนมีปรากฏ ดังนี้

สื่อสิ่งพิมพ์

การใช้คำซ้ำในสื่อสิ่งพิมพ์ ปรากฏการใช้คำซ้ำอยู่บ้าง ในลักษณะการนำคำซ้ำนั้นมาใช้เพื่อช่วยให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกและอรรถรสในการอ่าน โดยส่วนมากคำซ้ำที่ปรากฏในสื่อสารมวลชน ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ จะเป็นการใช้คำซ้ำที่มีปรากฏการใช้อยู่แล้วโดยทั่วไป หากการเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนของพระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมะ จะปรากฏการใช้คำซ้ำอยู่บ้าง ก็จะนำคำซ้ำมาใช้เพื่อเสริมจิตภาพขณะอ่าน เช่นปรากฏในเรื่อง ธรรมะสำหรับนักบริหาร จากจากหนังสือพิมพ์เนชั่น สุดสัปดาห์ ดังนี้

“... ผู้บริหารเช่นนี้จำนวนมากไม่มีคนเก่งในองค์กร เพราะมัวแต่ขับรถไฟไป ตามวางแผนเรียบ ๆ เฉื่อย ๆ ฉิว ๆ...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 56-57)

จากนิตยสาร WHO: คนไม่ทิ้งธรรม...ธรรมไม่ทิ้งคน บททดสอบชีวิตนักธุรกิจร้อยล้าน... บุญญสรณ์ เรื่องธิดิภาคย์

“...ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นมากับชีวิตของฉัน ฉันก็พร้อมที่จะเรียนรู้จากทุก ประสบการณ์ ถ้าสิ่งดี ๆ เกิดขึ้น และจะนำมาเตือนตนเองว่า เพราะเราทำเหตุอย่าง นี้ ๆ จึงมีสิ่งดี ๆ เกิดขึ้นมาในชีวิต ในทางกลับกัน ถ้าสิ่งเลว ๆ เกิดขึ้น ฉันก็จะบอกแก่ ตนเองว่า เพราะเราทำเหตุอย่างนี้ ๆ สิ่งเลว ๆ จึงเกิดขึ้น จากนั้นไปฉันจะไม่สร้างเหตุ บัจจัยที่จะทำให้สิ่งเลว ๆ เกิดขึ้นมาในชีวิตอีกเป็นอันขาด...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 143)

สื่อใหม่

การใช้คำซ้ำในสื่อเฟสบุ๊คและทวิตเตอร์ ปรากฏเพียงเล็กน้อย ไม่โดดเด่นเท่าไรนัก มักเป็น คำซ้ำที่คนทั่วไปใช้กัน และเป็นคำที่คนรู้จักโดยทั่วกัน ส่วนใหญ่ปรากฏในลักษณะการใช้คำซ้ำ เพื่อให้ลักษณะความหมายของคำนั้นๆ เบาลง เช่น

“มีตาทั้งสองข้างแต่หากไม่รู้จักมองหาสิ่งดี ๆ คุณก็ไม่มีอะไรดีไปกว่าคนที่ ตาบอดมาแต่กำเนิด”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

“ขอให้ใจเย็น ๆ ค่อย ๆ คิด ค่อย ๆ พิจารณา แล้วจะพบว่า... วิกฤตีสอนให้
เราเรียนรู้ที่จะ “ปรับตัว” ในเรื่องต่างๆ ได้อย่างมีสติ”

(เฟซบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

“คนที่เก่งไม่ใช่คนที่รับเฉพาะคำสั่งสรรเสริญ แต่คือคนที่รับคำนิทาได้ดีพอๆ
กันด้วย”

(เฟซบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

“คนที่เข้ามาหาเราคือเงาสะท้อนตัวเราเอง หากเราเป็นคนดี คนดี ๆ จะเข้า
หา หากเราชั่ว คนเลว ๆ จะไหลมาหาเช่นกัน เราเป็นยังไงคนรอบกายเป็นอย่างนั้น”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่าการใช้คำซ้ำในสื่อสารมวลชนของพระมหากษัตริย์วชิรเมธีนั้น
ไม่ได้มีลักษณะโดดเด่นเท่าไรนั้น กล่าวคือ คำซ้ำที่พระมหากษัตริย์วชิรเมธีนำมาใช้เพื่อการเผยแพร่
ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชน ไม่ได้นำมาใช้บ่อย หากจะนำมาใช้ ก็เป็นนำคำซ้ำที่คนทั่วไปรู้จักและ
เข้าใจกันดีอยู่แล้วมาใช้บ้างเพื่อการทำให้เกิดภาพ หรือเสริมอรรถรสในการอ่าน หรือการนำคำซ้ำมา
ใช้เพื่อให้ความหมายของคำนั้นมีความหมายที่เบาลง

5.2 การใช้ภาพพจน์

การใช้ภาพพจน์ที่ปรากฏในการถ่ายทอดธรรมะของท่านว.วชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชน
ภาพพจน์ ปรากฏในลักษณะการใช้ภาษาที่ผิดแผกไปจากปกติหรือผิดไปจากภาษาตามตัวอักษร
ในด้านการเรียงเรียงลำดับหรือความหมายของคำ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นสำนวนที่แปลกใหม่ และมีพลัง
หรือให้เห็นภาพ การใช้ภาพพจน์ในการเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนของพระมหากษัตริย์วชิร
เมธี สามารถเรียงลำดับภาพพจน์ที่ปรากฏ เรียงตามลำดับความโดดเด่นได้ ดังนี้

5.2.1 คำถามเชิงวรรณศิลป์

การใช้คำถามเชิงวรรณศิลป์ ที่ปรากฏในการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุปัชฌาย์ วชิรเมธี ปรากฏในลักษณะที่เป็นใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ แต่เป็นการถามเพื่อเรียกร้องความสนใจ หรือกระตุ้นให้คิด พระมหาอุปัชฌาย์วชิรเมธีมีการใช้คำถามเชิงวรรณศิลป์มาใช้ในสื่อสารมวลชนทุกประเภท โดยมากการนำคำถามเชิงวรรณศิลป์มาใช้นั้นจะปรากฏเมื่อพระมหาอุปัชฌาย์วชิรเมธี สื่อสารธรรมะไปสู่ผู้อ่านหรือผู้ฟังได้สักระยะหนึ่ง แล้วจะนำคำถามเชิงวรรณศิลป์มาถามย้ำ เพื่อกระตุ้นให้คิด หรือตระหนักในธรรมะที่กำลังนำเสนอ เช่น

สื่อสิ่งพิมพ์

การใช้คำถามเชิงวรรณศิลป์ในสื่อสิ่งพิมพ์ ปรากฏในลักษณะการนำคำถามเชิงวรรณศิลป์ มาใช้เพื่อการกระตุ้นให้เกิดการไตร่ตรอง หรือเพื่อให้เกิดการคิดพิจารณา ปรากฏการใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์เรื่อง “พรอันประเสริฐ” จากหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ ดังนี้

“... ถ้าทุกคนในครอบครัวตายไปตามลำดับอย่างธรรมชาติอย่างที้อาตมา เขียนในนี้ ก็นับเป็นเรื่องธรรมดาของชีวิตเช่นนี้ ยังไม่นับเป็นพรที่แสนวิเศษอีก หรือ? ...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: M7)

การใช้คำถามเชิงวรรณศิลป์ในสื่อสิ่งพิมพ์ ปรากฏในเรื่อง “พระสูตรที่ดีที่สุด” จากหนังสือพิมพ์เนชั่นสุดสัปดาห์ ดังนี้

“...ใช่หรือไม่ว่า คัมภีร์ที่มีอยู่ก็เหมือนกับไม่มี
 บุชาก็เหมือนกับไม่ได้รับการบูชา
 รักษาไว้ก็เหมือนกับไม่ได้รับการรักษา
 นี่ไม่ใช่เรื่องน่าเสียดายหรือหรือ?...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 57)

การใช้คำถามเชิงวรรณศิลป์ในสื่อสิ่งพิมพ์ ปรากฏในเรื่อง เจ็บไข้=เวลาทองของการปฏิบัติ ธรรม จากนิตยสาร Secret ดังนี้

“...การที่แม่ป่วยแล้วยังมีลูก มีสามีคอยดูแลอย่างดีในโรงพยาบาลชั้นดี นี่ไม่เรียกว่าบุญของแม่หรือ ในโลกนี้มีคนสูงอายุอีกเท่าไรที่ป่วยแล้วไม่มีคนดูแล ต้องถูกทอดทิ้งให้จมพิงไข้อยู่คนเดียว...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 93)

สื่อโทรทัศน์

การใช้คำถามเชิงวรรณศิลป์ในสื่อโทรทัศน์ ปรากฏเพียงเล็กน้อย เพื่อทิ้งท้ายคำถามด้วยคำถามให้คิดและพิจารณา เช่น

“ศาสนาทุกศาสนามักสอนให้คนเป็นคนดี เหตุผลหนึ่งที่สอนให้คนเป็นคนดีก็เพราะว่า เมื่อจะเป็นคนดีแล้วก็จะได้ขึ้นสวรรค์ ดังนั้นจึงเกิดคำถามตามมาว่า แล้วสวรรค์มีจริงหรือไม่ อาตมาก็ตอบได้เลยว่า สวรรค์มีจริง อย่างน้อยๆ ใน 3 มิติ ด้วยกัน 1.สวรรค์ในมิติของจิตใจ เช่นคำกล่าวที่ว่าสวรรค์ในอก นรกในใจ 2.สวรรค์ในมิติของคุณภาพชีวิต เช่น ใครก็ตามที่เกิดมาแล้วมีความมั่งคั่งพร้อมด้วยปัจจัย 4 ทำอะไรก็ประสบความสำเร็จ การมีคุณภาพชีวิตก็เป็นรูปแบบหนึ่งของสวรรค์ 3.สวรรค์ในมิติของสถานที่ ซึ่งเราจะเข้าถึงสวรรค์ชนิดนี้ได้ก็ต่อเมื่อล่วงลับดับขรรไปแล้ว ฉะนั้นสวรรค์มีจริงฉันใดผู้ที่ขึ้นสวรรค์ก็มีจริงฉันนั้น แต่ใครจะขึ้นสวรรค์ก็ไม่สำคัญ เท่ากับเรานำพาตัวเราขึ้นสวรรค์ได้หรือไม่”

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “คัมภีร์ประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี”)

(ภาพที่ 24 ภาพประกอบการใช้คำถามเชิงวรรณศิลป์ในสื่อโทรทัศน์)

สื่อวิทยุ

การใช้คำถามเชิงวรรณศิลป์ในสื่อวิทยุก็เช่นเดียวกัน ปราบฏการนำคำถามเชิงวรรณศิลป์มาใช้เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพิจารณาไตร่ตรองในธรรมะที่พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีกำลังถ่ายทอด และทั้งคำถามเชิงวรรณศิลป์ไว้ท้ายประโยค เว้นจังหวะเพื่อให้เกิดการคิดในเรื่องที่เล่า ดังนี้

“...สัปดาห์หนึ่งมี 7 วัน ปกติควรทำงานจันทร์ถึงศุกร์ใช่ไหม บางคนวันเสาร์ไม่หยุด วันอาทิตย์ไม่หยุด ทั้งชีวิตทุ่มให้กับงานทั้งหมด ลูกแก้วเมียขวัญไม่เคยได้ดูแล ป่วยตายายแทบไม่ได้ปรนนิบัติ แม้กระทั่งป่วยก็ไม่มีเวลาไปตรวจสุขภาพ คำถามจากอาตมาภาพก็คือว่า เราทำนั่นหลายชิ้นควบอยู่บนหลังม้ามาก็ปีแล้ว เราเคยคิดจะลงจากหลังม้าบ้างไหม ท่านรู้จักที่จะแบ่งวันเวลาในชีวิต ให้กับชีวิตในมุมอื่น ๆ บ้างหรือไม่...”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

“...เมื่อสองเท้าของเราไปถึงไหน สองตาของเราไปถึงไหน ดวงใจของเราได้สติปัญญาอะไรบ้าง...”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

สื่อใหม่

สื่อใหม่ทั้งสื่อเฟซบุ๊กและทวิตเตอร์นั้นมีการนำคำถามเชิงวรรณศิลป์มาใช้เป็นจำนวนมาก ปราบฏในลักษณะการนำคำถามเชิงวรรณศิลป์มาทิ้งท้ายข้อความเพื่อให้เกิดสติ และกระตุ้นให้เกิดการพิจารณา ไตร่ตรอง ดังนี้

“คนดีคือคนที่เรายึดเป็นตัวอย่าง ทำให้เรารู้ว่าจะเป็นคนดีได้อย่างไร คนเลวคือครู ผู้ทำให้เรารู้ว่าจะไม่มีชะตากรรมเช่นเดียวกับเขาได้อย่างไร”

(ว.วชิรเมธี, 2553: ออนไลน์)

“ต้นไม้ให้ออกซิเจน นกขับเสียงไพเราะ ดอกไม้ยังให้กลิ่นหอม ไม้เดือนยังให้การพรวนดิน วันนี้คุณจะให้อะไรแก่โลกใบนี้บ้าง”

(ว.วชิรเมธี, 2553: ออนไลน์)

5.2.2 การเปรียบเทียบ

การเปรียบเทียบที่ปรากฏในการเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนของพระมหาวิชัย วชิรเมธี ปรากฏการใช้การเปรียบเทียบ แบบการเปรียบเทียบให้เห็นข้อเปรียบเทียบชัดเจน โดยสิ่งก็นำมาเปรียบนั้นมักเป็นสิ่งที่คนรู้จักกันโดยทั่วไปอยู่แล้ว หรือเป็นสิ่งที่คนทั่วไปมีประสบการณ์ร่วมนำมาเปรียบเทียบเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น การเปรียบเทียบปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์และสื่อใหม่ ดังนี้

สื่อสิ่งพิมพ์

การเปรียบเทียบในสื่อสิ่งพิมพ์ที่พบมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยมากเป็นการเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น เรื่อง อายายอมจำนนต่อกรรมกันง่ายๆ ปัญหากรรมของชานา นุตาคม จากหนังสือนิตยสาร WHO ปรากฏการใช้คำเปรียบเทียบ ดังนี้

“...ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโลกนั้น มีสาเหตุมาจากธรรมชาติเองส่วนหนึ่ง และมาจากมนุษย์ส่วนหนึ่ง ปัญหาที่เกิดจากธรรมชาติ เรียกว่า “ภัยธรรมชาติ” ปัญหาที่เกิดจากน้ำมือของมนุษย์เรียก “ภัยมนุษย์”...”

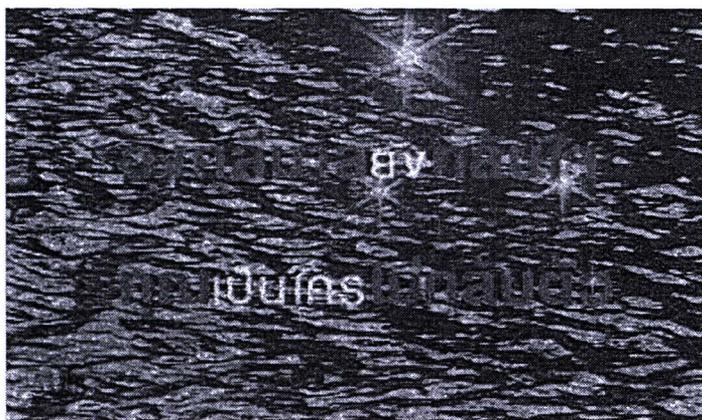
(ว.วชิรเมธี, 2553: 121)

สื่อโทรทัศน์

การเปรียบเทียบในสื่อโทรทัศน์ ปรากฏในลักษณะการยกบุคคลในพุทธประวัติที่คนทั่วไปรู้จักกันดีนำมาเปรียบเทียบ หรือการเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นความต่างในการเลือกปฏิบัติ ซึ่งเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับธรรมะในเรื่องที่ยกนำมาเสนอ เช่น

“ในฐานะที่เป็นปุถุชน เราทุกคนมีโอกาสที่จะทำผิดกันได้ แต่สำหรับคนที่ เป็นปุถุชนและมีปัญญา เขาจะถือหลักว่าความผิดนั้นมีไว้เรียนรู้ ไม่ใช่มีไว้เพื่อ ชำเติมตัวเอง และนอกจากนั้นก็อยากจะให้กำลังใจว่า เมื่อเราผิดไปแล้ว ไม่ได้ หมายความว่า เราจะลุกขึ้นมาเป็นคนดีไม่ได้ ขอให้จงดูอย่างองคุลิมาล ซึ่งครั้งหนึ่ง ท่านเคยเป็นมหาโจร แต่วันหนึ่งพอท่านกลับใจท่านก็กลายเป็นพระอรหันต์ เพราะฉะนั้น ก็อยากจะย้ำไว้ตรงนี้ว่า ความผิดนั้นมีไว้แก้ไข ไม่ได้มีไว้แก้ตัว จะเรียนรู้ จากองคุลิมาลว่า องคุลิมาลยังกลับใจแล้วคุณเป็นใคร ไม่กลับตัว”

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “คมธรรมประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี”)

(ภาพที่ 25 ภาพประกอบการเปรียบเทียบในสื่อโทรทัศน์)

“องคฺลีมาลยังกลับใจ แล้วคุณเป็นใครทำไมไม่กลับตัว” เป็นการนำองคฺลีมาลซึ่งเป็นบุคคลในพุทธประวัติ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความเลวมาจำนวนนับไม่ถ้วน ยังสามารถกลับตัวกลับใจมาเรียนรู้ธรรมะจนเป็นพระอรหันต์ นำมาเปรียบเทียบกับตัวเราว่า ไม่ว่าจะเคยเป็นผู้ที่ผิดพลาดมากมายนับเพียงไร ก็ไม่สายเกินไปที่จะกลับตัว

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “คมธรรมประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี”)

(ภาพที่ 26 ภาพประกอบการเปรียบเทียบในสื่อโทรทัศน์)

“... กราบไหว้คนดีคนเก่งนับหมื่นนับแสนครั้ง ยังไม่สู้เป็นคนดีด้วยตัวเองเป็นครั้งเดียว” เป็นการนำคนดีคนเก่งมาเปรียบเทียบกับตัวเรา ว่าการที่เราเป็นผู้ที่ทำความดีด้วย

ตัวเองนั้น แม้จะเป็นการทำเพียงแค่ครั้งเดียว ก็ส่งผลมากกว่าการกราบไหว้บุคคลอื่นที่เก่งหรือดี

สื่อวิทยุ

การเปรียบเทียบในสื่อวิทยุ เป็นการหยิบเอารูปธรรมที่เป็นที่รู้จักกันดี เช่น อาวูธ แพชั่น เป็นสิ่งๆ ที่คนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ นำมาเปรียบกับสิ่งที่เป็นามธรรมที่พระมหากษัตริย์วชิรเมธี ต้องการถ่ายทอดหรือนำเสนอ ซึ่งถือเป็นแก่นธรรมที่ต้องการสอน เช่น

“...พลังของอาวูธ ยังสู้พลังแห่งศรัทธาไม่ได้เลย...”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

“...ถ้าเอาตามยุคตามสมัย คุณโยมตามไปเถอะมันจะไม่จบ เพราะว่าถ้าเราจะวิ่งตามแพชั่น วิ่งตามเทรนนะ...เพราะแพชั่นมันจะมีทุกฤดูไซ้ใหม่ มีแพชั่นฤดูร้อน แพชั่นบิกินีมาแล้ว แพชั่นฤดูฝนมาแล้ว ไหนจะเข้าแพชั่นฤดูหนาวแล้ว วนไปให้ครบ...ใครวิ่งตามแพชั่น ต่อให้คุณจบชีวิตไปแล้ว แพชั่นยังไม่จบนะ มันไปของมันตอนนะ...”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

สื่อใหม่

การเปรียบเทียบในสื่อวิทยุเป็นการหยิบสิ่งที่คนทั่วไปสามารถเข้าใจและรับรู้ได้อย่างชัดเจน และเป็นเรื่องใกล้ตัว มาเปรียบเทียบกับหลักธรรมที่ต้องการนำเสนอ ดังนี้

“แข่งกับคนอื่น มีแต่จะเหนื่อยเปล่า แข่งกับตัวเองมีแต่จะก้าวไปข้างหน้า”

(ทวีตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

“เราแต่ละคนใช้เวลาอาบน้ำยาวนานเกือบชั่วโมง แต่จะมีสักกี่คนที่ใช้เวลาอาบน้ำชำระจิตใจด้วยธรรมะ จะมีประโยชน์อะไร ถ้ากายสะอาดแต่ใจสกปรก”

(เฟสบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

“ในโลกเราอาจบังคับบัญชาคนได้ทั้งโลก แต่ไม่ประเสริฐเท่ากับการบังคับใจตนเอง”

(ทวีตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการเปรียบเทียบที่ปรากฏในการเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนของพระมหาอุปัชฌาย์วชิรเมธี เป็นการเปรียบเทียบให้เห็นถึงข้อแตกต่างของธรรมะที่ต้องการถ่ายทอด โดยมากสิ่งที่หยิบยกนำมาเปรียบเทียบนั้น เป็นสิ่งที่ผู้อ่านหรือผู้ฟังคุ้นเคยเป็นอย่างดี เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว ซึ่งทำให้ผู้อ่านสามารถตรงตามและคิดตามได้ การเปรียบเทียบโดยยกสิ่งใกล้ตัวหรือสิ่งที่ผู้อ่านหรือผู้ฟังมีประสบการณ์ร่วม จะเกิดผลดีต่อการสื่อสาร เพราะทำให้เรื่องที่เล่าหรือธรรมะที่ต้องการนำเสนอสามารถเข้าใจได้ง่าย เห็นภาพง่าย ซึ่งทำให้ผู้ฟังเข้าใจธรรมะที่ต้องการนำเสนอในที่สุด

5.2.3 อุปมา

อุปมาที่พบในการถ่ายทอดธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนของพระมหาอุปัชฌาย์วชิรเมธี ปรากฏในลักษณะการใช้ความเปรียบเทียบเพื่ออธิบายลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยสิ่งที่นำมาใช้เป็นความเปรียบเทียบนั้นเป็นสิ่งที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว ทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม นำมาเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นความงาม เห็นภาพ และช่วยเสริมความหมายให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น อุปมาโวหารที่พบในการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุปัชฌาย์วชิรเมธี ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ และสื่อใหม่มีดังนี้

สื่อสิ่งพิมพ์

อุปมาที่พบในสื่อสิ่งพิมพ์ ปรากฏในลักษณะของการใช้อุปมาโวหารเพื่อเชื่อมโยงความธรรมะซึ่งเป็นใจความสำคัญหลัก นำมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้อ่านทั่วไปรู้จักกันดีอยู่แล้ว เพื่อย้ำให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ดังปรากฏในเรื่อง “วิธีทำให้ความทุกข์หมดอายุ” จากหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ ดังนี้

“...คนที่ไม่รู้กลไกการทำงานของใจ พอใจคิดถึงอดีตก็ทุกข์ซ้ำทุกข์ซ้ำกับซากของอดีตที่ตัวเองซุกค้ำขึ้นมา ย้ำคิดย้ำทำ เสมือนควายเคี้ยวเอื้อง...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: M7)

อุปมาที่พบในสื่อสิ่งพิมพ์ จากเรื่อง “กฎทุกกฎมีข้อยกเว้น” ในหนังสือพิมพ์เนชั่นสุดสัปดาห์ มีการนำอุปมามาใช้ ดังนี้

“... ต้องแผ่ส่วนกุศลนั้นออกไปด้วยไมตรีจิตเหมือนพระอาทิตย์ทอแสงสาด
โลมพื้นโลกด้วยจิตใจไพศาล ไร้อัดจำกัดบรรดามีทั้งปวง...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 57)

อุปมาที่พบในสื่อสิ่งพิมพ์ จากเรื่อง “ลูกขอเงิน แต่พ่อแม่ให้สิ่งที่อยู่สูงกว่าเงิน” ใน
หนังสือพิมพ์คมชัดลึกมีการนำอุปมามาใช้ ดังนี้

“...ทุกเช้าสามเณรราहुลจะตื่นขึ้นมาแล้วไปที่กองทราย ค่อยๆ กอบทราย
ขึ้นมาเต็มกำมือ แล้วก็โปรยทรายลงมากอง พลังเปล่งวาจาตั้งสัจอธิษฐานว่า สาธุ
วันนี้ขอให้ได้ฟังธรรมจากเสด็จพ่อมากมายหลายร้อยหลายพันหัวข้อเหมือนดังเม็ด
ทรายในกำมือของคุณด้วยเถิด...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 34)

อุปมาที่พบในสื่อสิ่งพิมพ์ จากเรื่อง ปลายทางแห่งศรัทธา จากนิตยสาร Secret มีการนำ
อุปมามาใช้ ดังนี้

“... ศรัทธาที่หมายถึงความเชื่อมั่น เปรียบเหมือนแสงดาวที่คอยส่อง
ทางให้เราทั้ง “รู้ทิศ” (เพื่อจะได้ไม่หลง) และ “รู้ทาง” (เพื่อจะได้มุ่งตรงไปสู่เป้าหมาย)

(ว.วชิรเมธี, 2553: 92-93)

สื่อโทรทัศน์

การใช้อุปมาในสื่อโทรทัศน์ปรากฏในลักษณะการยกสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวที่คนทั่วไปรู้จักอยู่แล้ว
โดยยกมาเปรียบเทียบกับธรรมะที่สอน ยกตัวอย่างสิ่งที่มีอยู่โดยธรรมชาติ ที่ให้คุณค่าแก่สรรพ
สัตว์ทั้งหลายในโลก มาเปรียบกับมนุษย์ซึ่งควรดำเนินตามสิ่งที่ยกมาเปรียบ ปรากฏ ดังนี้

“วันนี้อาตมาภาพมีคติธรรม จากการมองพระจันทร์นำมาฝากคุณโยมผู้ฟัง
ทุกท่าน 1. พระจันทร์ส่องแสงนวลโย ใครที่มองพระจันทร์ก็มีช้ำรู้สึกดีเสมอไป
กล่าวคือ เราควรจะมีอกตนิมิตละมุนละไมเหมือนแสงจันทร์ 2. พระจันทร์ส่อง
แสงเสมอภาคต่อคนทั้งโลก กล่าวคือ เราควรจะมีเมตตาปรารถนาดีต่อคนทั้ง
โลก โดยถือหลักว่า มนุษย์ชาตินั้นก็คือญาติของเรา 3. พระจันทร์ดวงเดียวก็โดดเด่น
กว่าดาวนับแสนนับล้านดวง ก็เปรียบเสมือนเราทั้งหลาย หากรู้จักพัฒนาตนให้เป็น

ยอดคนที่มีทั้งความรู้ มีทั้งความดี และมีทั้งความเสียสละ 4.พระจันทร์ส่องแสงโดยไม่เรียกเก็บค่าแสงแต่อย่างใด กล่าวคือ ถ้าเราทำคุณงามความดีต่อใคร ต้องไม่ยึดติดว่าความดีที่ทำไปแล้ว จะมีคนเห็นหรือไม่ ใครทำได้เช่นนี้ จะมีชีวิตที่เด่นดีดุจดั่งดวงจันทร์”

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “คมธรรมประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี”)

(ภาพที่ 27 ภาพประกอบการใช้อุปมาในสื่อโทรทัศน์)

“เราคนไทยใช้ดอกบัวบูชาพระกันอยู่ทุกวัน แต่มีสักคนกันที่เคยจุกคิดว่า นอกจากบูชาพระแล้ว ดอกบัวบูชามีประโยชน์อะไรบ้าง อาตมาภาพขอเฉลยปริศนาธรรมที่มาคู่กับดอกบัวให้เห็นว่า 1.ดอกบัวนั้นเกิดแต่ตม แต่อยู่เหนือตม เปรียบกับคนก็คือ เกิดมาในโลกแต่ไม่ติดอยู่ในโลก 2.ดอกบัวนั้นเกิดจากของสกปรกแต่กลับมีกลิ่นหอมสะอาด เปรียบกับคนก็คือ เกิดจากกิเลส แต่เป็นอิสระจากกิเลส 3. ดอกบัวนั้นเกิดในที่ต่ำ แต่ถึงเวลาใช้ต้องใช้ในที่สูง กล่าวคือต้องใช้บูชาคุณของพระรัตนตรัยเท่านั้น เปรียบกับคนก็คือ แม้จะเกิดในตระกูลต่ำแต่ถ้าขยันหมั่นฝึกตนให้เป็นปัญญาชนที่มีการศึกษา ก็จะกลายเป็นยอดคนที่ได้รับการยกย่อง ไปทั่วทั้งสากลโลกได้ ดังนั้น หากเราทุกคนฝึกตนให้เป็นคนเช่นดอกบัว จะสามารถยกตัวเป็นยอดคนได้สำเร็จ”

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “คมธรรมประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี”)

(ภาพที่ 28 ภาพประกอบการใช้อุปมาในสื่อโทรทัศน์)

สื่อใหม่

การใช้อุปมาที่พบในสื่อใหม่ ปรากฏในลักษณะของการใช้อุปมาโวหารเพื่อการเปรียบเทียบเพื่อให้ความหมายของคำชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยการนำสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ซึ่งเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป มาเปรียบเทียบกับอีกสิ่งหนึ่ง เพื่อนำเสนอธรรมะให้เข้าใจได้ง่ายมากยิ่งขึ้น ปรากฏการนำอุปมามาใช้ในสื่อใหม่ ดังนี้

“ความโลภเปรียบ**เสมือน**หญิงงามที่คอยเชื้อเชิญให้เราไปติดกับ ติดบ่วง นายพรานยังแก้ได้ แต่ติดบ่วงความโลภ น้อยคนนักที่จะถอนตัวออกมาทัน”

(เฟสบุ๊ค, 2554: ออนไลน์)

“สุขอยู่คู่กับทุกข์ **เสมือน**เราหยิบแก้วน้ำขึ้นมา เราหยิบตรงปากแก้ว ก้นแก้วก็ต้องติดขึ้นมาด้วย เมื่อใดมีสุขอย่าประมาท ทุกข์รอเสียบอยู่แล้ว”

(เฟสบุ๊ค, 2554: ออนไลน์)

“การเลี้ยงลูกอุปมา**ดั่ง**ใส่ปุ๋ยที่โคนต้นไม้ สูตรปุ๋ยเป็นยังไง จะกลายเป็นส่วนประกอบของต้นไม้ให้เป็นอย่างนั้น เลี้ยงลูกด้วยธรรมะ ลูกจะแสนดี”

(ทวิตเตอร์, 2554: ออนไลน์)

“ผู้ที่กล้าเลือก คำนินทาย่อมจะเบาหวิ**ดั่ง**ปุยนุ่น คำวิจารณ์ย่อมจะบางเบา**ดั่ง**หนึ่งสายลมรำเพยผิว รู้สึกอยู่ แต่ไม่หวั่นไหว รับทราบแต่ไม่สะทกสะท้าน”

(ทวิตเตอร์, 2554: ออนไลน์)

5.2.4 อุปลักษณะ

การเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนของพระมหาอุจฉิยวชิรเมธีปรากฏการใช้อุปลักษณะ
ในลักษณะการนำคำที่ต้องการสื่อความหมายเทียบเพื่อให้เกิดจินตนาการ และเข้าใจถึง
ความหมายที่ต้องการสื่อ ซึ่งพระมหาอุจฉิยวชิรเมธี สามารถถ่ายทอดธรรมะผ่านการใช้อุปลักษณะ
ไว้อย่างงดงาม โดยปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุและสื่อใหม่ เช่น

การนำอุปลักษณะมาใช้ในการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุจฉิยวชิรเมธีผ่านสื่อสิ่งพิมพ์
เรื่อง “วิธีทำให้ความทุกข์หมดอายุ” จากหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ ปรากฏดังนี้

“... การฝึกลูกอยู่กับปัจจุบันขณะ จึงเป็นศิลปะของการพรากจิตออกมาจาก
ความทุกข์...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: M7)

การนำอุปลักษณะมาใช้ในการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุจฉิยวชิรเมธีผ่านสื่อสิ่งพิมพ์
เรื่อง “การศึกษาเริ่มต้น เมื่อคน...” จากหนังสือพิมพ์เนชั่นสุดสัปดาห์ ปรากฏดังนี้

“... การศึกษากลายมาเป็นศาสตราอันคมกริบที่เข่าใช้ทำลายทั้งตนเอง
และคนอื่นอย่างน่าสยดสยอง การศึกษาเท่าที่เห็นและเป็นอยู่ในทุกวันนี้ จึงเป็นเพียง
การสร้างเครื่องมือให้คนนำไปทำมาหากิน แต่ยังไม่ใช่เครื่องมือในการเปลี่ยนคุณภาพ
ชีวิต...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: M7)

การนำอุปลักษณะมาใช้ในการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุจฉิยวชิรเมธีผ่านสื่อสิ่งพิมพ์
เรื่อง พระสูตรที่ดีที่สุด จากหนังสือพิมพ์เนชั่นสุดสัปดาห์ ปรากฏดังนี้

“... การปล่อยใจให้คัมภีร์ที่อุดมด้วยปรัชญาอันลึกซึ้ง กลายสภาพเป็น
เพียงของประดับอันตื่นเขินขึ้นหนึ่งในห้องรับแขก ในโบสถ์วิหารหรือในห้องสมุด
ส่วนตัว...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 57)

สื่อวิทยุ

การใช้อุปสรรคในสื่อวิทยุ โดยมากจะเป็นการยกอุปสรรคมาใช้เพื่อประกอบในการยกเรื่องเล่า เพื่อให้เกิดจินตภาพร่วมกัน หรือเพื่อเสริมในประเด็นธรรมชาติที่ต้องการนำเสนอให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทั้งยังก่อให้เกิดความสนุกสนานด้วย เกิดจินตภาพชัดเจน อันนำมาซึ่งความเข้าใจในหลักธรรมะที่ต้องการถ่ายทอด ดังนี้

“...ผู้ชายคนนั้นตัวดำอย่างกับเหนียง ถึงเวลาทำหน้าที่เอาข้าวไปส่งให้กับ
นางสาว ในที่สุดส่งข้าว ส่งน้ำ ส่งไปส่งมาก็ส่งรักด้วย...”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

“...ความโลภนั้นเป็นประหนึ่งเส้นขอบฟ้านะ ในโลกนี้มีใครเคยไปถึงเส้นขอบ
ฟ้าไหม ไม่มีหรอก คุณโยมลองบินจักรยานไปเถอะคุณจะไม่พบเส้นขอบฟ้า ความโลภ
คือเส้นขอบฟ้าที่ขยายออกไปไม่รู้จบไม่รู้สิ้น คนที่จะพิชิตเส้นขอบฟ้า คือคนที่เหนื่อย
เปล่า และตายเปล่า...”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

สื่อใหม่

การเผยแพร่ธรรมะของท่านว.วชิรเมธีในสื่อเฟสบุ๊คและทวิตเตอร์ มีการใช้อุปสรรคในลักษณะการนำคำที่สามารถเข้าใจได้ง่าย มาเปรียบเปรยถึงสิ่งที่ต้องการสอน ซึ่งปรากฏในลักษณะการเปรียบเทียบให้เห็นภาพ และก่อให้เกิดความงดงามทางภาษาอีกด้วย การใช้อุปสรรคในสื่อใหม่ ปรากฏ ดังนี้

“งานเลี้ยงลูก ถือว่าเป็นการบำเพ็ญบารมีก็ได้ โดยเฉพาะถ้าลูกดื้อมากๆ ก็ให้
บำเพ็ญบารมีคือความอดทน ถ้าพูดอะไรแล้วลูกไม่ฟัง ก็เตือนตนเองว่า เราต้องเป็นพ่อแม่
มีอาชีพให้หนักกว่านี้อีก”

(เฟสบุ๊ค, 2554: ออนไลน์)

“เด็กๆ ทุกคนก็คือ เพชรนิลจินดาที่รอการเจียรระไน ครู พ่อแม่ ชุมชน คือนายช่าง
เจียรระไน โดยศักยภาพทางสติปัญญาของเด็กไม่ว่าจะประเทศไหน มีศักยภาพไม่ต่างกัน
รอเพียงนายช่างจะเป็นผู้เจียรระไน”

(เฟสบุ๊ค, 2554: ออนไลน์)

“เราเป็น “นักศึกษาตัวน้อยๆ “แห่งมหาวิทยาลัยชีวิต บทเรียนทุกบทของชีวิตมีไว้เพื่อให้เราเรียน ไม่ได้มีไว้เพื่อเป็นหน้าหนังสือ”

(ทวิตเตอร์, 2554: ออนไลน์)

“มนุษย์ทุกคนก็เป็นเช่นดอกบัว คือมีศักยภาพที่จะผลิบานฉันใด มนุษย์ทุกคนก็มีศักยภาพที่จะเป็นพุทธะ คือเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น เบิกบาน”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

5.2.5 บุคลาธิษฐาน

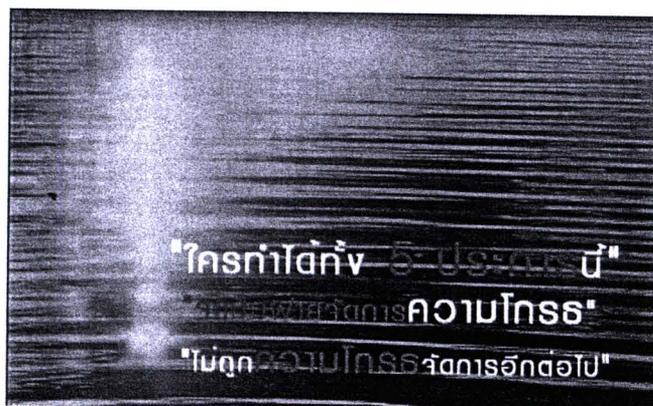
การเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนของท่านว.ชิรเมธี ปรากฏการใช้บุคลาธิษฐานในลักษณะการนำสิ่งไม่มีชีวิตที่เป็นนามธรรม สามารถแสดงความรู้สึกนึกคิดและอากัปกริยาต่างๆ ได้เหมือนมนุษย์ ซึ่งปรากฏในสื่อโทรทัศน์เพียงเล็กน้อย และโดยมากจะปรากฏในวิทยุและสื่อใหม่ ดังนี้

สื่อโทรทัศน์

การใช้บุคลาธิษฐานในสื่อโทรทัศน์ปรากฏเพียงครั้งเดียว คือการกล่าวถึงวิธีการจัดการความโกรธตามแนวทาง ที่เรียกว่า กุศโลบาย คลายความโกรธ ซึ่งประกอบด้วย 1. ต้องงดพูด 2.งดตัดสินใจ 3.เดินออกไปจากสถานการณ์ 4.หาอะไรสักอย่างมาทำ 5.นั่งสมาธิ และทิ้งท้ายคำคมไว้ว่า

“... ใครทำได้ทั้ง 5 ประการนี้ จะเป็นฝ่ายจัดการความโกรธ **ไม่ถูกความโกรธจัดการ อีกต่อไป**”

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “คำคมประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี”)

(ภาพที่ 29 ภาพประกอบการใช้อุปลักษณ์ในสื่อโทรทัศน์)

สื่อวิทยุ

บุคลาธิษฐานที่ในสื่อวิทยุ ปรากฏในลักษณะ การยกสิ่งที่เป็นนามธรรมใกล้ตัว เป็นสิ่งที่คนในสังคมกำลังให้ความสนใจ นำมาทำกริยาเหมือนมนุษย์ หรือให้สถานภาพความเป็นมนุษย์ปรากฏ ดังนี้

“ทำไมพระจันทร์ขยับส่งแสงจ้ง พระจันทร์ไม่คิดอย่างนั้นหรือ เหมือนวันที่พระจันทร์ส่องแสงจ้าได้ใหม่ คนไทยก็บอกว่านี่แหละพระจันทร์นี่มีให้คนไทยโดยเฉพาะเลย ไม่หรือพระจันทร์ไม่ได้คิดอย่างนั้น พระจันทร์เป็นจันทร์ก็ส่อง ทำหน้าที่ให้ดีที่สุด เหมือนนกบางตัวที่เขาร้องเพลงไม่ใช่เพราะเขาคิดว่า ใ้ ค่ายแกรมมี่นะ จะมาได้ยินเข้าแล้วก็มาบันทึกเสียง ไม่หรือนกเขาแค่ร้องเพลง”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

“...ใครที่กำลังแย่งอำนาจคิดดีดีนะ ได้มาแล้วบางที่อำนาจเค้าไม่อยู่กับคนที่แย่งมาได้นะ...”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

“...ก็ชิมดู รสมันแต่ะชีวหาประสาท แล่นเข้าไปในลิ้นเลย เอ้อ ไม่เลวนะ อร่อยเหมือนกันนะ เปลี่ยนทัศนคติไปนิดนึง ปกติถ้าเราไม่ถูกกระตุ้นเราจะโลกใหม่ ก็เลสมันก็มีอยู่ แต่มันจะตื่นขึ้นมาใหม่ มนุษย์มันก็อย่างนั้นนะ แต่พอการตลาดมายั่วให้อยากให้ซื้อหน่อย ก็เลสมันตื่นเลยนะ ก็เลสมันอยากรู้นั่งหน้า...”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

“...ความรู้สึกไม่เทียบหน้าไม่เทียบตากำลังเล่นงานเรา และมันก็จับเอาความสามารถของเราไปด้วย...”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

สื่อใหม่

การใช้บุคลาธิษฐานที่ปรากฏในสื่อใหม่นั้นมีการใช้จำนวนมาก ซึ่งเป็นการใช้ในลักษณะการนำสิ่งที่เป็นนามธรรมแต่เป็นที่รู้จักกันดี เช่น ความสุข ความทุกข์ กิเลส ฯลฯ นำนามธรรมเหล่านั้นมาแสดงออกปกริยาเหมือนมนุษย์ ให้มีความรู้สึกนึกคิด มีจิตใจเหมือนมนุษย์ ปรากฏดังนี้

“ตั้งท่ารับมือกับความทุกข์ให้ดีๆ อย่างมีสติ แล้วจะเห็นว่าความทุกข์กำลังสอนเรา เขาไม่ได้ทำร้ายเรา ถ้าเรารู้จักเอาประโยชน์จากความทุกข์ ความสุขก็อยู่ตรงนั้น”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

“ความเมาในอำนาจเป็นแรงผลักดันที่มีพลังให้คนทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้มีอำนาจยิ่งขึ้นและยิ่งขึ้น พร้อม ๆ กันนั้นมันทำให้เราลืมทุกสิ่งทุกอย่างไม่แยแสต่อเสียงเรียกร้องของศีลธรรมหรือมโนธรรม”

(เฟสบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

“คุณให้ราคาต่อเรื่องใดหลายๆ จงระวังเรื่องนั้นมันจะกัดคุณ”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

“ความเรียบง่ายเป็นพี่น้องกับความสุข ชีวิตยิ่งเรียบง่ายยิ่งเข้าใจความสุข”

(เฟสบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

“อย่าหมกมุ่นแก้ปัญหาของตนเองมากนัก โลกยังมีแง่มุมน่ารักอีกมากมายให้ชื่นชม”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

5.2.6 การใช้คำปฏิทรรศน์

ปฏิทรรศน์ (Paradox) บางตำราเรียกว่า ปฏิภาคพจน์ เป็นการนำคำที่มีความหมายขัดแย้งกันมาวางไว้ด้วยกัน ดูอย่างผิวเผินแล้วจะขัดกันเอง หรือไม่น่าเป็นไปได้ แต่ถ้าพิจารณาอย่างลึกซึ้งและจะเห็นว่าเป็นไปได้ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของสื่อใหม่เนื่องจากการใช้คำปฏิทรรศน์ปรากฏในสื่อใหม่เพียงเท่านั้น ดังนี้

“ประสบการณ์ที่เลว อาจก่อให้เกิดบทเรียนที่ดี”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

“คนที่เก่งไม่ใช่คนที่รับเฉพาะคำสรรเสริญ แต่คือคนที่รับคำนิทาได้ดีพอๆ กันด้วย”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

“ถ้า “รู้เท่าทัน” สิ่งที่อยู่ตรงหน้าอย่างมีสติ ทุกข์อาจกลายเป็นสุข ปัญหาอาจกลายเป็นปัญญา วิกฤติอาจถูกแปรเป็นโอกาส”

(เฟสบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

“ชนะอย่าล้าพอง แพ้อย่าหดหู่ ชีวิตมีขึ้นมีลงเป็นธรรมดา ยามขึ้นจงอย่าประมาท ยามแพ้งให้โอกาสตัวเองได้เริ่มต้นใหม่”

(ว.วชิรเมธี, 2553: ออนไลน์)

“สิ่งใดเกิดขึ้น สิ่งนั้นดับลง นี่เป็นกฎธรรมดา ใครไม่ยอมรับในกฎนี้ ก็ยากจะมีชีวิตที่สงบเย็น”

(เฟสบุ๊ก, 31 ธันวาคม, 2553)

“ถ้า “รู้เท่าทัน” สิ่งที่อยู่ตรงหน้าอย่างมีสติ ทุกข์อาจกลายเป็นสุข ปัญหาอาจกลายเป็นปัญญา วิกฤติอาจถูกแปรเป็นโอกาส”

(เฟสบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

5.3 จุดจับใจในสาร

นอกจากการใช้วาทศิลป์ทางภาษาเพื่อเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนข้างต้นแล้ว พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธี ยังมีความโดดเด่นในการใช้จุดจับใจในสารผสมผสานอย่างกลมกลืนลงไปกับถ้อยคำธรรมะที่ปรากฏผ่านสื่อสารมวลชนประเภทต่างๆ ซึ่งส่งผลให้สารธรรมะที่เผยแผ่มาออกมา นั้น สามารถสร้างความสนใจ สร้างอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด รวมถึงมีส่วนช่วยในการโน้มน้าวใจของผู้รับสารธรรมะให้คล้อยตามสารธรรมะที่นำเสนออีกด้วย จุดจับใจที่ปรากฏในการเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนของพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธี ที่พบในสื่อสารมวลชนประเภทต่างๆ เรียงตามลำดับความโดดเด่นได้ ดังนี้

5.3.1 จุดจับใจด้านความอบอุ่น

จุดจับใจด้านความอบอุ่น ที่พบในการถ่ายทอดธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนของพระมหาจุฬิชาชัยวิริเมธีซึ่ง ปรากฏในลักษณะถ้อยคำที่สร้างอารมณ์ให้เกิดความรัก ความสัมพันธ์ทั้งในครอบครัว ความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อน และระหว่างคนในสังคมในประเทศเดียวกัน ซึ่งล้วนเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะต่างๆ ที่ก่อให้เกิดอารมณ์ความอบอุ่น ความรักในพวกพ้องเพื่อนมนุษย์ ความสุข และความกรุณาเมตตา ซึ่งปรากฏในสื่อสารมวลชนทุกประเภท คือ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ และสื่อใหม่ ดังนี้

สื่อสิ่งพิมพ์

จุดจับใจด้านความอบอุ่นในสื่อสารมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ ปรากฏในลักษณะการกล่าวเพื่อสร้างความสมานฉันท์ของคนในสังคม เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข การกล่อมเกล่าให้คนในชาติเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ดังนี้

“หากเราอยากให้คนไทยและลูกหลานของเราอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ก็ต้องช่วยกัน นำเอาสามัคคีธรรมมาประพฤติ ปฏิบัติกันอย่างจริงจังแพร่หลายกลายเป็นกระแสสังคม เมื่อคนส่วนใหญ่อยู่ในสามัคคีธรรม บ้านเมืองก็สงบสุข”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 127)

สื่อโทรทัศน์

จุดจับใจด้านความอบอุ่นในสื่อสารมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ ปรากฏในลักษณะการสร้างความเห็นอกเห็นใจเพื่อมนุษย์เมื่อกำลังเกิดวิกฤติ เช่น เมื่อภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยประสบภัยน้ำท่วม พระมหาจุฬิชาชัยวิริเมธีมีการนำสื่อโทรทัศน์มาใช้เพื่อการโน้มน้าวใจให้ช่วยเหลือเกื้อกูล รวมทั้งใช้กำลังใจผู้ที่กำลังประสบอุทกภัยด้วย

(ภาพที่ 30 ภาพการใช้จุดจับใจด้านความอบอุ่นในสื่อโทรทัศน์)

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “คำคมประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี”)

สื่อวิทยุ

จุดจับใจด้านความอบอุ่นปรากฏในสื่อสารมวลชนประเภทสื่อวิทยุ ปรากฏในการสร้างความปรองดองของคนในชาติ การช่วยเหลือ สัมผัสความสามัคคี เช่น

“พอมีคนมาช่วยจัดพิมพ์ ธรรมะก็จะเผยแผ่ออกไปอย่างกว้างใหญ่ไพศาล ”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

สื่อใหม่

จุดจับใจด้านความอบอุ่นในสื่อใหม่ ปรากฏจุดจับใจด้านความอบอุ่นในแง่การกระตุ้นให้เกิดความรัก ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ สรรพสัตว์ทั้งหลาย การใช้จุดจูงใจโน้มน้าวให้เป็นผู้รู้จักลดความเห็นแก่ตัว แต่ให้เป็นผู้ที่รู้จักให้ รู้จักแบ่งปัน ปรากฏดังนี้

“เรียนรู้ที่จะรักตัวเองผ่านการรักผู้อื่น แล้วท่านจะค้นพบความรักที่ไม่เหือดหาย”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

“รักคนอื่นคือศิลปะในการรักตนเอง เห็นแก่ตัว คือ อุบายทำร้ายตนเอง”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

“ก่อนนอน... จงแม่เมตตาให้คนที่เรารัก จงแม่เมตตาให้คนที่เราชัง จงแม่เมตตาให้คนที่เราเทิดทูน จงแม่เมตตาให้สรรพสัตว์ด้วยความปรารถนาดีในราคาเดียวกัน”

(เฟสบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

“จงรักคนที่เขาเกลียดเราเพราะเขามีต้นทุนคือความรักในหัวใจน้อย ถ้าคุณสามารถรักคนที่เกลียดคุณและเห็นคุณเป็นศัตรูได้มัน จะเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่มาก”

(เฟสบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

“ธรรมชาติต้องการสอนให้เราอยู่ร่วมกันอย่างถ้อยที่ถ้อยอาศัย บางสิ่งที่เขาขาดเราอาจมี บางสิ่งที่เขาดีเราอาจด้อย เราเกิดมาเพื่อเติมเต็มกันและกัน”

(เฟสบุ๊ก, 2554: ออนไลน์)

5.3.2 จุดจับใจด้านอารมณ์ขัน

การใช้จุดจับใจโดยใช้อารมณ์ขัน ที่ปรากฏในการถ่ายทอดธรรมะของพระมหาภูมิจัยวิชิตเมธีนั้น ปรากฏในลักษณะการยกเรื่องราวที่มีอารมณ์ขันแทรกเข้ามาในเรื่อง เพื่อให้ธรรมะที่สอนนั้นไม่น่าเบื่อ ซึ่งสามารถทำให้บรรลุดุติประสงค์ คือ การถ่ายทอดธรรมะที่ต้องการนำเสนอได้ ทั้งยังสร้างความน่าสนใจได้ดี อีกทั้งอารมณ์ขันยังสามารถกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกอื่นๆ ตามมาด้วย เช่น ความรู้สึกมีชีวิตชีวา สนุกสนาน มีความสุข ซึ่งการใช้อารมณ์ขันปรากฏและโดดเด่นมากในสื่อสารมวลชนประเภทวิทยุ และพบในสื่อหนังสือพิมพ์มีเพียงเล็กน้อย ดังนี้

สื่อวิทยุ

การใช้จุดจับใจโดยใช้อารมณ์ขัน ที่ปรากฏในการถ่ายทอดธรรมะของพระมหาภูมิจัยวิชิตเมธีนั้น ที่ปรากฏในสื่อวิทยุ ปรากฏดังนี้

“...การที่คนดังในข่าว 2 คน คนหนึ่งก็หล่อ คนหนึ่งก็สวย มาเป็นข่าวดัง ทำยังกะว่า 2 คนนี้เป็น ส.ส.นะ เพราะคนสนใจกันทั่วประเทศ 2 อาทิตย์นี้ข่าวหน้าหนึ่งก็ลงความสัมพันธ์ของ 2 คนนี้ แล้วก็ลามไปถึงมีผู้ชายเข้ามาเกี่ยวข้องอีก 4 คน ดินะ ไม่บอกว่าพระอีกด้วย!...”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

“...ครั้งหนึ่งพระอาจารย์เคยไปเจอกับต้นรูปหนึ่ง พออาดมาภาพขึ้นไปก็มานั่งคุยกับอาดมา อาดมาถามว่า อ้าว...แล้วใครขับเครื่องล่ะ?”

“ผมตั้งเกียร์อัตโนมัติ (หัวเราะ)”

อาดมาบอก จั๊นเข้าไปในห้องเครื่องเลย ไปคุยกันข้างใน...”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

“...มองโดยรวมก็น่าชื่นใจว่าชาวอินตาเลียนก็รู้จักพระพุทธศาสนา...พุทธศาสนาวันหนึ่งถ้าเสื่อมจากเมืองไทยก็ไม่หายไปจากโลกหรอก...มาที่นี้พระอาจารย์ได้รับการต้อนรับอย่างดี ได้รับการอุปถัมภ์จากคุณโยมบุษบา เป็นผู้ที่คอยประสานงาน ดูแลการอยู่ การฉันท์ การเดินทางไปโน่นมานี่ จัดหามัคคุเทศก์ มะเขือเทศ มะขามเทศ ให้อาดมาอย่างดีที่สุดเลย...”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

สื่อสิ่งพิมพ์

การใช้อารมณ์ขัน ปรากฏเช่นเดียวกันในสื่อสารมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ กล่าวคือ พระมหาจุฬิชาชัยวชิรเมธี จะมีการใช้อารมณ์ขันแทรกในการดำเนินเรื่องเพื่อให้ธรรมะที่สื่อสารออกไปนั้น สนุกสนานและชวนติดตามมากยิ่งขึ้น ดังนี้

“พระอาจารย์จะให้ดิฉันทำอะไร พระอาจารย์คือที่พึ่งสุดท้าย พระอาจารย์จะต้องรับผิดชอบชีวิตของดิฉัน อ้าว ตอนแต่งกันไม่คุยอย่างนี้ ตอนแต่งกันตอนจีบกันไม่เห็นมาบอกพระอาจารย์ พอไม่มีลูกมาบอกให้ออาดมาช่วย”

(ว.วชิรเมธี, 2554: M7)

5.3.3 จุดจับใจด้านอารมณ์

การใช้จุดจับใจในสาร ประเภทจุดจับใจโดยใช้อารมณ์ที่ปรากฏในการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาจุฬิชาชัยวชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชน ปรากฏการใช้ภาษาที่เจืออารมณ์ในถ้อยคำธรรมะ โดยปรากฏในลักษณะการใช้ถ้อยคำที่มีความหมายแรงๆ เพื่อสร้างความตระหนัก เพื่อให้สติ ผ่านถ้อยคำที่กระทบใจเหล่านี้ ซึ่งปรากฏในสื่อสารมวลชนประเภท สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อใหม่นิยม ดังนี้

สื่อสิ่งพิมพ์

จุดจับใจโดยใช้อารมณ์ที่ปรากฏในการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาจุฬิชาชัยวชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชนในสื่อสิ่งพิมพ์ ปรากฏในลักษณะการทิ้งท้ายด้วยคำพูดแรงๆ เพื่อเตือนสติให้ครุ่นคิด

พิจารณา หลังจากที่พระมหาอุตัมมิชัวยชิรเมธีถ่ายทอดธรรมะประการสำคัญ ให้แก่ผู้อ่านแล้ว ก็จับด้วยคำพูดที่เร้าอารมณ์ในตอนท้าย เช่น

“...คุณภาพชีวิตของคนทำงานก็จะเติบโตขึ้นพร้อมๆ กับคุณภาพของงานตามไปด้วย ไม่ใช่ใช้ทำงานให้คนอื่นมีความสุข แต่ตัวเองทุกข์แทบล้มประดาตาย!”

(ว.วชิรเมธี, 2554: M7)

สื่อใหม่

จุดจับใจโดยใช้อารมณ์ที่ปรากฏในการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุตัมมิชัวยชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชนในสื่อใหม่ ปรากฏในลักษณะการใช้คำพูดแรงๆ เพื่อเตือนสติ หรือเร้าอารมณ์ผู้อ่าน ทั้งนี้ก็เพื่อเกิดการใช้คำที่กระทบใจและการพิจารณาตามหลักคำสอน ดังนี้

“อุทิศตนทำความดีจนถูกวิจารณ์ ยิ่งดีกว่อดักดานอยู่เงียบๆ (โดยไม่ยอมทำอะไร) จนไม่มีคำพ้อที่จะถูกพุดถึง”

(เฟสบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

“คนไม่ป่วยกายอายุร้อยปียังหาได้ แต่คนไม่ป่วยใจแม้สักนาทีที่แทบหาไม่ได้ ป่วยด้วยโรคอะไร ก็ไม่ร้ายเท่ากับป่วยเพราะโรคคิดแคบมองใกล้ไม่ต่ำ”

(เฟสบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

“อย่ากลัวคนจะมาตำหนิ แต่จงกลัวว่าตัวเองจะทำผิด อย่ากลัวที่จะรับรู้ความบกพร่องของตน แต่จงกลัวว่าตนจะเป็นคนที่ดีได้ไม่จริง”

(เฟสบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

“หากรักพ้อ อย่าถามว่าฉันจะได้อะไร แต่ถามว่าฉันจะให้อะไร เราคนไทยไม่ทำตามคำพ้อสอนแล้วอย่าอ่อนว่ารักพ้อ”

(เฟสบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

5.3.3 จุดจับใจด้านความเป็นตัวเอง

จุดจับใจด้านความเป็นตัวเองที่ปรากฏในการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุตัมมิชัวยชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชน ปรากฏในลักษณะการชี้ให้เห็นถึงศักยภาพในตัวของมนุษย์ที่มีความสามารถที่จะดำเนินชีวิตได้อย่างมีสติ มีความสามารถในการขจัดทุกข์ พัฒนาชีวิตและใช้ชีวิตในทุกวันให้มี

ความสุขได้ ซึ่งการใช้จุดจับใจด้านความเป็นตัวเองนี้สอดคล้องกับหลักของศาสนาพุทธในเรื่องของการเป็นที่พึ่งแห่งตน การเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง ซึ่งจุดจับใจด้านความเป็นตัวเองที่ปรากฏในการถ่ายทอดธรรมะของพระมหาอุคฺฉิยวชิรเมธีปรากฏในสื่อใหม่เป็นจำนวนมากและปรากฏในสื่อวิทยุเล็กน้อย ดังนี้

สื่อใหม่

จุดจับใจด้านความเป็นตัวเองที่ปรากฏในการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุคฺฉิยวชิรเมธีผ่านสื่อใหม่ ปรากฏในลักษณะการให้กำลังใจ และการเชื่อในศักยภาพความเป็นมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือ เรื่องของการเป็นที่พึ่งแห่งตน พระมหาอุคฺฉิยวชิรเมธี จะมีหลักธรรมะที่เน้นให้เห็นถึงศักยภาพในการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล การสร้างความเชื่อ สร้างความมุ่งมั่นและความภาคภูมิใจในตัวเอง ปรากฏดังนี้

“คุณจะศรัทธาภูรุษคนไหนก็ได้ แต่อย่าศรัทธาหมัดใจจนหลงลืมศรัทธาในมันสมอง
สองมือของตนเอง”

(เฟสบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

“อย่าเอาแต่เฝ้าชื่นชมความสำเร็จของคนอื่น ตัวเธอก็มีศักยภาพที่จะประสบความสำเร็จเช่นเดียวกัน ขออย่างเดียว จงอย่าดูถูกตัวเองเท่านั้น”

(เฟสบุ๊ก, 2554: ออนไลน์)

“ความสำเร็จไม่ถูกสงวนไว้สำหรับใครบางคน หากแต่เป็นสิทธิ์ของเราทุกคน ที่มี
ความมุ่งมั่น”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

“พรที่ประเสริฐไม่ได้เกิดจากพระเจ้า แต่มาจากมันสมองสองมือของเราเอง”

(ทวิตเตอร์, 2554: ออนไลน์)

สื่อวิทยุ

จุดจับใจด้านความเป็นตัวเองที่ปรากฏในการถ่ายทอดธรรมะของพระมหาอุคฺฉิยวชิรเมธี ปรากฏในสื่อวิทยุดังนี้

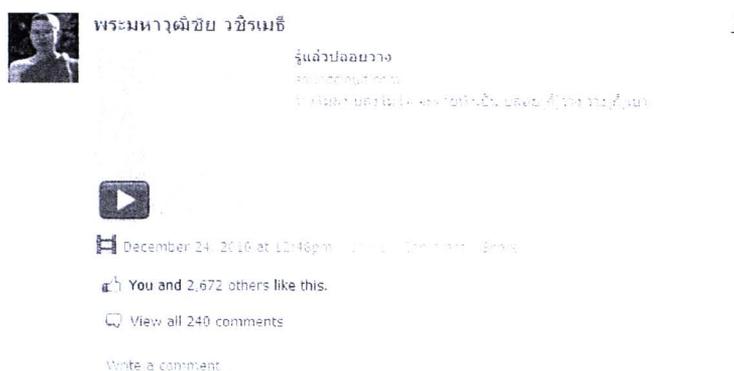
“...พุทธศาสนาก็น่าจะให้คุณนับถือวัตถุมงคลเป็นสรณะได้ แต่ต้องไม่มากเกินไปกว่าการนับถือตัวเอง...คุณก็นับถือวัตถุมงคล นับถืออะไรก็ตามต้องไม่มากเกินไปกว่าการนับถือตนเอง...”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

5.3.5 จุดจับใจด้านดนตรี

จุดจับใจด้านดนตรีที่พบในการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมชิววชิรเมธีนั้น ปรากฏเฉพาะในสื่อเฟสบุ๊กเท่านั้น ซึ่งจุดจับใจด้านดนตรีที่พบจะปรากฏในลักษณะการนำดนตรีมาประกอบคำร้อง ซึ่งพระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมชิววชิรเมธีเป็นผู้แต่ง นำมาสร้างเป็นบทเพลงธรรมะร่วมสมัยประกอบดนตรี ซึ่งดนตรีมีส่วนช่วยอย่างยิ่งในการสร้างอารมณ์ความรู้สึกในการรับฟัง และสามารถโน้มน้าวให้ผู้ฟังเกิดความชอบได้ในที่สุด

จุดจับใจด้านดนตรีที่ปรากฏในการถ่ายทอดธรรมะของพระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมชิววชิรเมธีปรากฏในสื่อใหม่เท่านั้น ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

(ภาพที่ 31 ภาพการใช้จุดจับใจด้านดนตรีในสื่อใหม่)

(เฟสบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

เพลงรู้แล้วปลออยวาง เป็นเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการให้ละการยึดมั่นถือมั่น เพื่อชีวิตที่มีความสุข หมั่นใช้ชีวิตด้วยความมีสติ ตามดู ตามรู้ กาย เวทนา จิต ธรรม ละความโกรธและใช้ชีวิตทุกวันให้คุ้มค่าให้มากที่สุด

พระมหาวิชัย วชิรเมธี เพลงอนุสาวรีย์ของพ่อแม่ ว.วชิรเมธี

คำร้องโดย ว.วชิรเมธี ขับร้อง-ทำนอง ปาณิน จีวัน
soundcloud.com

บทเพลงธรรมะธรรมสมัยศึกษาสายโยธกจากแม่สุลก โดย ว.วชิรเมธีและจีวัน

December 27, 2010 at 11:07am · Like · Comment · Share

876 people like this.

View all 65 comments

Write a comment...

(ภาพที่ 32 ภาพการใช้จุดจับใจด้านดนตรีในสื่อใหม่)

(เฟสบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

เพลงอนุสาวรีย์ของพ่อแม่ มีเนื้อหาเกี่ยวกับสายใยความรักระหว่างแม่กับลูก กล่าวคือเป็นคำสอนของแม่ในแง่มุมต่างๆ ที่พร่ำสอนลูกในการใช้ชีวิต เช่น การเป็นผู้รู้จักให้ รู้จักบุญคุณศุล รู้จักศีลธรรมดีงาม เพราะหากลูกเป็นคนดีแล้วนั้น ลูกก็เปรียบเหมือนอนุสาวรีย์ที่งดงามของแม่

พระมหาวิชัย วชิรเมธี ฟังเพลง "กีฬาไมใช่กาลิ" โดย ท่าน ว.วชิรเมธี

"กีฬาไมใช่กาลิ" คลิกที่นี่เพื่อเข้าไปดาวน์โหลด
soundcloud.com

คำร้อง ว.วชิรเมธี ทำนอง,ดนตรี,ขับร้องโดย ศิลปิน ค่าย "เบญจวิถี" เพลง
ในกิจกรรม การแข่งขันกีฬาฟุตบอลนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ว.คัพ ๒๐๑๑
โดย สถาบันเบญจวิถี

January 19 at 1:19pm · Like · Comment · Share

770 people like this.

View all 36 comments

Write a comment...

(ภาพที่ 33 ภาพการใช้จุดจับใจด้านดนตรีในสื่อใหม่)

(เฟสบุ๊ก, 2554: ออนไลน์)

เพลงกีฬาไม่ใช่กาลิ เป็นเพลงเชิญชวนให้เล่นกีฬาด้วยน้ำใจนักกีฬา แต่งขึ้นเพื่อใช้ในกิจกรรม การแข่งขันกีฬาฟุตบอลนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ว.คัพ 2011 เพื่อมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียน ดนตรีและทำนองของเพลงให้ความรู้สึกอีกเฝิม เหมือนกับเพลงที่ใช้ประกอบการแข่งขันกีฬาที่มีอยู่โดยทั่วไป

5.3.6 จุดจับใจด้านดารา

จุดจับใจด้านดาราที่พบในการเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนของพระมหาภูมิจัยวัชรเมธี ปรากฏในลักษณะการนำดารามาใช้ในสื่อเฟสบุ๊ค โดยนำดารา หรือนักร้องซึ่งเป็นที่ชื่นชอบและโด่งดังของเมืองไทยมานำเสนอในแง่มุมของธรรมะที่ร่วมสมัย ปรากฏในสื่อชนิดเดียว คือ สื่อใหม่ ซึ่งนำการานักร้องที่มีชื่อเสียงยอดนิยม คือ เบิร์ด ธงชัย แมคอินไตย์ และมีการนำดารา นักแสดง ผู้ประกาศข่าวที่เป็นที่รู้จัก ออกมาเชิญชวนให้ร่วมทำบุญ ปฏิบัติธรรม ดังนี้

(ภาพที่ 34 ภาพการใช้จุดจับใจด้านดาราในสื่อใหม่)

(เฟสบุ๊ค, 2553: ออนไลน์)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่า การนำเสนอธรรมะผ่านสื่อเฟสบุ๊ค โดยนำเพลงของเบิร์ด ธงชัย แมคอินไตย์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นนักร้องที่มีแฟนเพลงเป็นจำนวนมาก โดยเนื้อหาของเพลง จะเป็นบทเพลงที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างคน ที่แม้เกิดมาพิการ แม้จะเหนื่อยหรือท้อ แต่ทุกชีวิตก็ต้องดิ้นรนสู้ต่อไป ข้อเพียงแต่มีแรงใจและความหวัง ซึ่งการนำนักร้องซึ่งเป็นที่นิยมมาประกอบกรสื่อสารธรรมะ สามารถสร้างความสนใจ หรือจูงใจให้คนมาสนใจมากยิ่งขึ้น ประกอบกับบทเพลงที่มีความไพเราะ ย่อมทำให้คนรู้สึกว่าการนำนักร้องมาเสนอไม่ใช่เรื่องน่าเบื่อ

(ภาพที่ 35 พระมหาอุทิศชัยวชิรเมธีกับนักแสดง
ในงานพื้นใจ พื้นรอยยิ้ม จังหวัดอุทัย)

(ภาพที่ 36 ทีมผู้ประกาศข่าวเชิญชวน
ร่วมงาน ปันน้ำใจ สู้ภัยน้ำท่วม)

(ภาพที่ 37 นักร้องลูกทุ่ง คุณอาภาภรณ์
นครสวรรค์ ร่วมกล่าวในงานพื้นใจ พื้นรอยยิ้ม)

(ภาพที่ 38 พระมหาอุทิศชัยวชิรเมธี พร้อมเหล่า
ดารานักแสดง ชวนประชาชนปฏิบัติธรรมในงาน
ส่งท้ายด้วยธรรม ต้อนรับด้วยศีล)

จากการวิจัยข้างต้นพบว่า การเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนของพระมหาอุทิศชัย วชิรเมธี ใช้วาทศิลป์ทางภาษาหลากหลายประเภท ซึ่งวาทศิลป์ที่ปรากฏในแต่ละสื่อ นั้น มีความมากน้อย แตกต่างกันไปตามลักษณะของสื่อ ซึ่งล้วนปรากฏการใช้วาทศิลป์ทางภาษาในการเผยแพร่ธรรมะทั้งสิ้น วาทศิลป์ทางภาษาที่พบในการเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนของพระมหาอุทิศชัยวชิรเมธีช่วยให้ธรรมะที่ถ่ายทอดออกมานั้นมีความงดงาม และกระชับใจผู้ฟังหรือผู้อ่านมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีส่วนช่วยให้การเผยแพร่ธรรมะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุทิศชัยวชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชน ยังปรากฏการใช้จุดจับใจในสาร ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยในการโน้มน้าวใจ ให้เกิดการรับรู้และประพฤติตาม เพราะการโน้มน้าวใจมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการเพิ่มประสิทธิภาพของการสื่อสารให้มากยิ่งขึ้น จนก่อเกิดการเห็นด้วยคล้อยตาม รวมถึงก่อให้เกิดการยอมรับ และการปรับเปลี่ยนทัศนคติ และประพฤติตามในที่สุด

ตารางที่ 4: ตารางการใช้วาทศิลป์เพื่อการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธี
ผ่านสื่อสารมวลชน

สื่อ วาทศิลป์	สื่อสิ่งพิมพ์	สื่อโทรทัศน์	สื่อวิทยุ	สื่อใหม่
การใช้สัมผัส	/	/	/	/
การซ้ำคำและกลุ่มคำ	/	/	/	/
การใช้คำซ้อน	/	x	/	/
การสร้างคำประสมขึ้นใหม่	/	x	/	/
การใช้สำนวนและคำขวัญ	/	/	/	x
การสร้างสำนวนหรือคำ ขวัญขึ้นใหม่	x	/	x	/
คำต่างประเทศ	/	x	/	x
คำซ้ำ	/	x	x	/

/ = ปรากฏ

x = ไม่ปรากฏ

จากตารางข้างต้นสามารถเห็นได้ว่าการใช้วาทศิลป์ทางภาษาในการเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนของพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีปรากฏเป็นจำนวนมาก โดยมีการใช้วาทศิลป์ทางภาษาแทบทุกชนิดในการสื่อสารธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนทั้งสิ้น หากสังเกตจากรายแล้วพบว่า ของพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีมีการใช้วาทศิลป์ทางภาษาในการเผยแพร่ธรรมะที่เป็นภาษาเขียนมากกว่าภาษาพูด เห็นได้จากในสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อใหม่ มีการนำวาทศิลป์ทางภาษามาใช้แทบทุกชนิด ทั้งนี้เป็นเพราะในสื่อที่สื่อเขียน หรือเป็นการเขียน พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีจะมีเวลาในการกลั่นกรองถ้อยคำภาษาให้มีความสวยงาม สละสลวยมากกว่า นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าในสื่อวิทยุเองก็มีการใช้วาทศิลป์ทางภาษาเป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน โดยปรากฏวาทศิลป์ทางภาษาที่ใช้ในสื่อวิทยุทุกชนิด ยกเว้น การสร้างสำนวนหรือคำขวัญขึ้นมาใหม่และการใช้คำซ้ำ จากตารางชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ในสื่อโทรทัศน์มีการปรากฏการใช้วาทศิลป์น้อยกว่าสื่อสารมวลชนประเภทอื่นๆ ทั้งนี้ อาจเกิดจากข้อจำกัดของสื่อที่ต้องถูกจำกัดด้วยระยะเวลาในการออกอากาศ

หากพิจารณาตามลักษณะทางวรรณศิลป์ทางภาษาพบว่าพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีมีการใช้สัมผัสปรากฏในสื่อสารมวลชนทุกประเภท การใช้สัมผัสจึงเป็นลักษณะเด่นในการใช้วาทศิลป์ทาง

ภาษาเพื่อสื่อสารธรรมะของพระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธี เนื่องจากพระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีจะมีการนำ สัมผัสมาใช้เชื่อมโยงในระหว่างถ้อยคำ ระหว่างข้อความ ทำให้ภาษาธรรมะนั้นมีความงดงาม ไพเราะ สละสลวย ก่อให้เกิดความลึกซึ้งกินใจและทกระทบใจผู้อ่าน ประกอบกับการซ้ำคำและ กลุ่มคำของพระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีก็มีลักษณะการใช้ภาษาที่เด่นชัด คือ ไม่ว่าพระมหาอุทิศชัยวิชิต เมธีจะกล่าวถึงธรรมะประการใดผ่านสื่อสารมวลชนประเภทใดก็ตาม หากธรรมะหรือประเด็น ธรรมะนั้นๆ ต้องการการย้ำให้เกิดความกระจ่างชัดเจนให้เด่นชัดแล้ว พระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีจะมีการซ้ำคำและกลุ่มคำเพื่อเน้นย้ำให้เกิดความเข้าใจ เกิดสติพิจารณาในเรื่องที่กำลังถ่ายทอด ผ่าน สื่อสารมวลชนในทุกๆ สื่อ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านเกิดสติพิจารณาในถ้อยคำธรรมะที่ต้องการนำเสนอ ใน ส่วนของการใช้คำซ้อนและการสร้างคำประสมขึ้นใหม่ พระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีมีการใช้คำซ้อนและ การสร้างคำประสมขึ้นใหม่ในสื่อสารมวลชนทุกชนิด ยกเว้นในสื่อสารมวลชนประเภทโทรทัศน์ ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบรายการโทรทัศน์เป็นปัจจัยในการกำหนดเนื้อหา ให้มีลักษณะที่สั้นและ กระชับเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะสื่อและลักษณะรายการ ทำให้การใช้วาทศิลป์ทางภาษาทั้ง การใช้คำซ้อนและการสร้างคำประสมขึ้นใหม่ ไม่สอดคล้องกับลักษณะสื่อที่เน้นความรวดเร็วของ ถ้อยคำ ในการถ่ายทอดธรรมะผ่านสื่อโทรทัศน์ของพระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีจึงต้องนำเสนอถ้อยคำ ธรรมะที่ชัดเจนตรงประเด็น ฉะนั้นการนำคำซ้อนที่มีลักษณะของคำที่มีความหมายขยายคำเดิม หรือขยายความหมาย การสร้างคำประสมขึ้นใหม่ จึงไม่เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะสื่อ โทรทัศน์ที่การนำเสนอมักถูกจำกัดด้วยระยะเวลา

ในส่วนวาทศิลป์ของการใช้สำนวนและคำขวัญ พระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีมีการใช้สำนวน และคำขวัญในสื่อสารมวลชนทุกสื่อ ยกเว้นสื่อใหม่ ทั้งนี้เนื่องจากสำนวนและคำขวัญสามารถไป ปรากฏได้ในทุกๆ สื่อเพื่อช่วยในการเสริมความหมายของถ้อยคำธรรมะให้มีความชัดเจน และ เข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้น โดยการยกการใช้สำนวนและคำขวัญที่คนโดยมากรู้จักและใช้กันทั่วไปขึ้นมา เสริมประเด็นธรรมะที่ต้องการนำเสนอ แต่อย่างไรก็ตามในสื่อประเภทสื่อใหม่ ด้วยลักษณะของสื่อ ที่ถูกจำกัดด้วยจำนวนตัวอักษร ให้มีความยาวได้ไม่เกิน 140 ตัวอักษรนั้น ทำให้การเผยแพร่ธรรมะ ผ่านสื่อใหม่ของพระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีไม่ปรากฏการยกสำนวนและคำขวัญขึ้นมาใช้เสริม ความหมายหรือธรรมะที่มุ่งเสนอเลย เนื่องจากในสื่อใหม่ต้องการข้อความธรรมะที่สื่อสารด้วย ข้อความสั้นๆ ง่ายๆ ปรากฏจากการยกตัวอย่างและการตีความหมาย แต่การใช้สำนวนและคำขวัญ นั้น ต้องนำมาใช้ประกอบกับการตีความหมายอีกชั้นหนึ่ง เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในธรรมะที่พระ มหาอุทิศชัยวิชิตเมธีต้องการสื่อสาร ในขณะที่การสร้างสำนวนหรือคำขวัญขึ้นมาใหม่สามารถ ปรากฏทั้งในสื่อโทรทัศน์และสื่อใหม่ เนื่องจากการสร้างสำนวนหรือคำขวัญขึ้นมาใหม่ เป็นการ สร้างคำที่มีความหมายหรือมีใจความส่งเสริมสำนวนหรือคำขวัญที่รู้จักกันโดยทั่วไปขึ้นมาโดยการ ขยายความให้มีความหมายที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น พระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีจึงไม่จำเป็นต้องใช้เวลาใน

การขยายความหมายของถ้อยคำเพิ่มเติมอีก ซึ่งสอดคล้องกับการไปปรากฏในสื่อโทรทัศน์และสื่อใหม่ ที่เน้นความรวดเร็วในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร

ในส่วนของการใช้คำต่างประเทศและการใช้คำซ้ำ ทั้งคำต่างประเทศและการใช้คำซ้ำปรากฏในลักษณะการใช้สื่อสารธรรมะเพื่อสื่อความหมายโดยทั่วไป ซึ่งคำต่างประเทศปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อวิทยุ คำต่างประเทศในสื่อสิ่งพิมพ์ช่วยทำให้ความหมายของคำมีชีวิตชีวาก่อให้เกิดอารมณ์ในการอ่าน และในสื่อวิทยุช่วยสื่อความหมายในคำที่ความหมายในภาษาไทยยังไม่มีคำบัญญัติและใช้ในกรณีที่เป็นชื่อเรียกเฉพาะเจาะจง ในส่วนของการใช้คำซ้ำปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อใหม่ โดยปรากฏในลักษณะการใช้คำซ้ำเพื่อให้คำนั้นมีความหมายที่เบาลง โดยไม่ปรากฏในสื่อโทรทัศน์และวิทยุ เนื่องจากในสื่อโทรทัศน์และวิทยุถูกจำกัดด้วยระยะเวลาการออกอากาศ จึงไม่ปรากฏการพูดซ้ำๆ ย้ำความเดิมเพื่อการถ่ายทอดธรรมะ

ตารางที่ 5: ตารางการใช้ภาพพจน์เพื่อการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุทิศชัย
วชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชน

สื่อ ภาพพจน์	สื่อสิ่งพิมพ์	สื่อโทรทัศน์	สื่อวิทยุ	สื่อใหม่
คำถามเชิง วรรณศิลป์	/	/	/	/
การเปรียบเทียบ	/	/	/	/
อุปมา	/	/	x	/
อุปลักษณะ	/	x	/	/
บุคลาธิษฐาน	x	/	/	/
คำปฏิทรรศน์	x	x	x	/

/ = ปรากฏ

x = ไม่ปรากฏ

การใช้ภาพพจน์ในการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุทิศชัยวชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชน ภาพพจน์ประเภทการใช้คำถามเชิงวรรณศิลป์ปรากฏอย่างโดดเด่นชัดเจนมากในสื่อสารมวลชน ทุกๆ ประเภท พระมหาอุทิศชัยวชิรเมธีมีการนำการใช้คำถามเชิงวรรณศิลป์มาใช้ในการถามที่ไม่ต้องการคำตอบ กล่าวคือ หลังจากที่พระมหาอุทิศชัยวชิรเมธีถ่ายทอดธรรมะให้เป็นที่กระจ่างชัดเจนแล้ว ของพระมหาอุทิศชัยวชิรเมธีจะมีการถามย้อนกลับ ซึ่งเป็นคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ แต่เป็นการถามเพื่อข้อมให้คิดหรือเป็นการถามเพื่อให้เกิดสติพิจารณาไตร่ตรองเพื่อให้เกิดปัญญา เกิดความเข้าใจในธรรมะเรื่องที่ต้องการถ่ายทอด ฉะนั้นไม่ว่าพระมหาอุทิศชัยวชิรเมธีจะนำเสนอธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนประเภทใด ก็ล้วนปรากฏลักษณะการใช้ภาพพจน์การใช้คำถามเชิงวรรณศิลป์ ในสื่อสารมวลชนทุกประเภท ซึ่งถือเป็นลักษณะเด่นในการถ่ายทอดธรรมะของพระมหาอุทิศชัยวชิรเมธี เช่นเดียวกับการใช้ภาพพจน์ประเภทการเปรียบเทียบ ในสื่อสารมวลชนทุกๆ ชนิด พระมหาอุทิศชัยวชิรเมธี ได้นำการเปรียบเทียบมาใช้เพื่อให้เห็นความชัดเจนในธรรมะที่ต้องการนำเสนอ ข้อดีของการใช้การเปรียบเทียบคือ การสามารถอธิบายให้เห็นข้อแตกต่างของสิ่ง 2 สิ่งอย่างชัดเจนโดยใช้คำไม่มาก และไม่จำเป็นต้องใช้การอธิบายขยายความนาน การเปรียบเทียบสามารถอธิบายเปรียบเทียบให้เห็น ข้อดี ข้อเสีย จุดเด่น จุดด้อย ของสิ่งที่ยกมาเปรียบเทียบกันได้อย่างตรงประเด็น

ชัดเจน จึงทำให้พระมหากษัตริย์ชาวซิริเมธินำการเปรียบเทียบมาใช้อธิบายธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนในสื่อสารมวลชนทุกประเภท

การใช้อุปมาและอุปลักษณ์ก็ปรากฏชัดเจนเช่นเดียวกันในการเผยแผ่ธรรมะพระมหากษัตริย์ชาวซิริเมธินำสื่อสารมวลชน กล่าวคือการใช้อุปมาและอุปลักษณ์ปรากฏการใช้ในสื่อสารมวลชนแทบทุกชนิด ยกเว้นเพียงในสื่อวิทยุไม่ปรากฏคำอุปมา และในสื่อโทรทัศน์ไม่ปรากฏคำอุปลักษณ์ ทั้งนี้เป็นเพราะลักษณะของสื่อทั้งสื่อโทรทัศน์และวิทยุ ต่างเป็นสื่อที่เน้นการพูดในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร จึงปรากฏการใช้อุปมาและอุปลักษณ์น้อยกว่าสื่อที่เป็นการใช้ภาษาเขียนอย่างในสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อใหม่ ซึ่งมีเวลาในการขัดเกลาถ้อยคำสำนวนทางภาษาในการเผยแผ่ธรรมะมากกว่า

ในส่วนของการใช้บุคลาธิษฐานโดยการนำสิ่งที่ไม่มีชีวิต มาทำอากัปกริยาให้มีความรู้สึกนึกคิดหรือมีชีวิตเหมือนมนุษย์ พระมหากษัตริย์ชาวซิริเมธินำบุคลาธิษฐานมาใช้เป็นจำนวนมากในการเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชน เนื่องจากบุคลาธิษฐานมีส่วนช่วยอย่างยิ่งในการทำให้การถ่ายทอดธรรมะของพระมหากษัตริย์ชาวซิริเมธินี้มีลีลาการแสดงธรรมที่สนุกสนาน มีชีวิตชีวาในถ้อยคำที่สื่อสารทั้งในการพูดและการเขียน อีกทั้งการยกสิ่งไม่มีชีวิตที่มีลักษณะเป็นนามธรรม เช่น ความโลภ ความโกรธ ความหลง มาถ่ายทอดแสดงธรรมให้นามธรรมเหล่านี้มีชีวิต มีจิตใจในการอธิบายธรรม นอกจากจะทำให้ธรรมะที่พระมหากษัตริย์ชาวซิริเมธินำต้องการสื่อสารสนุกเพลิดเพลินแล้วยังช่วยให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเข้าใจในนามธรรมเหล่านี้ที่พระมหากษัตริย์ชาวซิริเมธินำมาเปรียบเทียบได้อย่างกระจ่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น การใช้บุคลาธิษฐานจึงปรากฏในสื่อสารมวลชนแทบทุกสื่อที่พระมหากษัตริย์ชาวซิริเมธินำต้องการเผยแผ่ธรรมะ ยกเว้นในสื่อสารมวลชนชนิดเดียวคือ สื่อสิ่งพิมพ์ ทั้งนี้เป็นเพราะในสื่อสิ่งพิมพ์โดยมากแล้วพระมหากษัตริย์ชาวซิริเมธินำการยกเรื่องราวที่มีขนาดยาวมานำเสนอในสื่อสิ่งพิมพ์มากกว่า เนื่องจากด้วยรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ซึ่งมีพื้นที่ในการนำเสนอธรรมะมาก การยกเรื่องเล่า เรื่องราวในพุทธประวัติหรือประสบการณ์ที่พระมหากษัตริย์ชาวซิริเมธินำประสบพบเจอ จึงสอดคล้องกับลักษณะการใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์มากกว่า ในส่วนของการใช้คำปฏิพจน์ ถือได้ว่าเป็นลักษณะเด่นเฉพาะของการเผยแผ่ธรรมะของพระมหากษัตริย์ชาวซิริเมธินำสื่อชนิดเดียว คือ สื่อใหม่ การยกคำปฏิพจน์ขึ้นมานำเสนอนั้นเป็นการนำคำที่มีความหมายเป็นคู่ขัดแย้ง หรือตรงข้ามกันมาใช้ด้วยกันซึ่งเป็นการใช้คำสั้นๆ แต่ขัดแย้ง เปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของคำอย่างเด่นชัด นำคำที่มีความหมายชัดเจนในถ้อยคำอยู่แล้วมาใช้ ซึ่งการที่คำปฏิพจน์ไปปรากฏในสื่อใหม่เนื่องจากมีความสอดคล้องกับลักษณะของสื่อใหม่ ที่เน้นการนำเสนอให้สั้น กระชับ ชัดเจน และคำปฏิพจน์ก็เป็นการใช้คำที่มีความหมายชัดเจนในตัวเอง จึงทำให้คำปฏิพจน์นี้ปรากฏในสื่อใหม่เป็นจำนวนมาก

ตารางที่ 6: ตารางการใช้จุดจับใจในสารเพื่อการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชน

สื่อ จุดจับใจในสาร	สื่อสิ่งพิมพ์	สื่อโทรทัศน์	สื่อวิทยุ	สื่อใหม่
จุดจับใจด้านความ อบอุ่น	/	/	/	/
จุดจับใจด้านอารมณ์ขัน	/	x	/	x
จุดจับใจด้านอารมณ์	/	x	x	/
จุดจับใจด้านความเป็น ตัวเอง	x	x	/	/
จุดจับใจด้านดนตรี	x	x	x	/
จุดจับใจด้านดาราศาสตร์	x	x	x	/

/ = ปรากฏ

x = ไม่ปรากฏ

จากตารางข้างต้นชี้ให้เห็นว่าพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีมีการนำจุดจับใจในสารมาใช้อย่างโดดเด่นมากในสื่อใหม่ ทั้งนี้เพราะเหตุผลด้วย สื่อใหม่จำเป็นต้องนำเสนอให้สั้น กระชับ แต่ต้องสามารถดึงดูดคนให้สนใจ ฉะนั้นพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีจึงมีการนำการใช้จุดจับใจในสารเป็นจำนวนมากมาสร้างความสนใจในสื่อใหม่มากกว่าการนำจุดจับใจในสารไปใช้เผยแพร่ธรรมะในสื่อสารมวลชนประเภทอื่นๆ อย่างไรก็ตามการใช้จุดจับใจในสารยังคงปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์และวิทยุอยู่บ้าง โดยมีการปรากฏจุดจับใจด้านอารมณ์ขัน ซึ่งถือเป็นเสน่ห์ในการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีในการเผยแพร่ธรรมะให้สนุกสนาน และให้ธรรมะนั้นไม่น่าเบื่อ แต่ในสื่อโทรทัศน์พบว่าแทบไม่มีการปรากฏการใช้จุดจับใจในสารเลย ปรากฏเพียงจุดจับใจในสารชนิดเดียวเท่านั้น คือ จุดจับใจด้านความอบอุ่น

จุดจับใจในสารที่ปรากฏในสื่อสารมวลชนทุกสื่อก็คือ จุดจับใจด้านความอบอุ่น ทั้งนี้เนื่องจากหลักธรรมพื้นฐานในพุทธศาสนา คือการสอนเรื่องของการรักความเมตตา กรุณา การมีน้ำใจต่อเพื่อนมนุษย์ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข อีกทั้งยังสอดคล้องกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ซึ่งเกิดวิกฤตการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง คนในสังคมมีความแตกแยกกันมาก พระ

มหาอุคิซิวชิริเมธี จึงนำเสนอธรรมะที่สร้างความสมานฉันท์ของคนในสังคมเป็นอย่างดี จุดจับใจด้านความอบอุ่นจึงปรากฏในสื่อสารมวลชนแทบทุกสื่อเพื่อย้ำเตือนให้คนไทยอยู่ร่วมกันด้วยสันติสุข จุดจับใจที่พบรองลงมา คือ จุดจับใจด้านอารมณ์ขัน ซึ่งปรากฏในสื่อสารมวลชนทุกสื่อ ยกเว้นสื่อโทรทัศน์ ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบรายการธรรมะของพระมหาอุคิซิวชิริเมธีที่ปรากฏในสื่อโทรทัศน์เป็นรายการธรรมะที่อยู่ท้ายของรูปแบบรายการวาไรตี้ข่าว รูปแบบของรายการข่าวจึงส่งผลให้รูปแบบรายการธรรมะของพระมหาอุคิซิวชิริเมธีมีลักษณะที่ต้องสั้น กระชับ และนำเสนออย่างรวดเร็ว ฉะนั้นจึงไม่ปรากฏการนำอารมณ์ขันมาใช้กับสื่อโทรทัศน์ อีกทั้งสื่อโทรทัศน์สามารถกระจายไปสู่คนจำนวนมากได้ในระยะเวลาอันรวดเร็ว และเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารมาก การออกรายการผ่านสื่อโทรทัศน์ จึงเสมือนการวางบุคลิก (Identity) ของพระมหาอุคิซิวชิริเมธีว่าไม่ได้เน้นการนำเสนอธรรมะด้วยเสียงหัวเราะ แต่เน้นการนำเสนอธรรมะด้วยความคมคายทางภาษา ความลึกซึ้งของธรรมะ ที่สอดคล้องกับชื่อรายการ คือ "คัมภีร์ประจำวันกับท่านว.ชิริเมธี" เช่นเดียวกับในสื่อใหม่ก็ไม่ปรากฏการจุดจับใจด้านอารมณ์ขัน เนื่องจากลักษณะของสื่อเป็นตัวกำหนดข้อความตัวอักษรในการเผยแพร่ข้อความธรรมะ จึงไม่สามารถแสดงอารมณ์ขันผ่านทางถ้อยคำที่สั้นๆ ได้ ขณะที่ในสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อวิทยุ ด้วยลักษณะของสื่อที่มีความใกล้ชิดระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารมากกว่า พระมหาอุคิซิวชิริเมธีจึงมีการนำอารมณ์ขันมาใช้เพื่อสร้างบรรยากาศการการแสดงธรรมะให้เป็นที่สนุกสนาน สร้างความเป็นกันเองระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร เกิดอรรถรสในการอ่านและการฟังธรรมมากยิ่งขึ้น

ในส่วนของจุดจับใจด้านอารมณ์พระมหาอุคิซิวชิริเมธีนำจุดจับใจมาใช้ในสื่อสารมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อใหม่ โดยมากจะใช้ในสื่อที่ให้ระยะเวลาในการอ่าน ทั้งนี้เนื่องจากจุดจับใจด้านอารมณ์เน้นการใช้คำพูดแรงๆ เพื่อสร้างสติ ฉะนั้นสื่อสารมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อใหม่จึงเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นสื่อที่สามารถอ่านซ้ำได้ ในขณะที่จุดจับใจด้านอารมณ์ไม่ปรากฏในสื่อโทรทัศน์และสื่อวิทยุเลย ด้วยเหตุที่เป็นรูปแบบสื่อที่จับใจ ไม่สามารถให้เวลาในการคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรองตามธรรมะที่พระมหาอุคิซิวชิริเมธีนำเสนอ ในขณะที่จุดจับใจด้านความเป็นตัวเอง ปรากฏในสื่อสารมวลชนประเภทสื่อวิทยุและสื่อใหม่ แต่ไม่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อโทรทัศน์

ในส่วนจุดจับใจด้านดนตรีและดารา ปรากฏเพียงในสื่อใหม่เท่านั้น เนื่องจากด้วยลักษณะของสื่อใหม่ที่ให้ความเป็นเจ้าของ (Ownership) ฉะนั้นพระมหาอุคิซิวชิริเมธี จึงสามารถโน้มน้าวใจด้วยกลวิธีการใดในสื่อใหม่ก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นการโพสรูป การโพสวิดีโอ การโพสเพลง ที่ส่งเสริมธรรมะ ก็ล้วนสามารถทำในสื่อใหม่ได้ทั้งสิ้น อีกทั้งลักษณะของสื่อใหม่ยังรองรับการใช้เทคโนโลยีใหม่ในรูปแบบต่างๆ ช่องทางสื่อใหม่จึงปรากฏการใช้จุดจับใจด้านดนตรีและดาราเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ในสื่อใหญ่อย่างสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์และสื่อวิทยุ ไม่ปรากฏการใช้จุดจับใจด้านดนตรี

และดาราเลย เนื่องจากพื้นที่ในสื่อใหญ่โดยมากไม่ได้มุ่งนำเสนอธรรมะเป็นหลัก จุดจับใจด้าน ดนตรีและดาราจึงไปปรากฏในสื่อสารมวลชนประเภทสื่อใหม่เพียงชนิดเดียว

นอกจากนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า จุดจับใจประเภทหนึ่งไม่ปรากฏในการเผยแพร่ธรรมะของพระ มหาอุสมิชัยวชิรเมธี ไม่ว่าจะเป็น จุดจับใจด้านเพศ (Sex appeal) แม้ว่าจุดจับใจด้านเพศจะสร้างความสนใจโดยใช้เสน่ห์ต่อเพศตรงข้าม ซึ่งถือเป็นหลักพื้นฐานของมนุษย์ทั่วไปที่มีความต้องการทางเพศ ซึ่งปรากฏในวงการบันเทิงและโฆษณาของไทยเป็นจำนวนมาก แต่ไม่ปรากฏในการเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนของพระมหาอุสมิชัยวชิรเมธี เนื่องจากศาสนากับเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ห่างไกลกัน ศาสนามุ่งเน้นการสอนเพื่อขจัดความทุกข์ แสวงหาความหลุดพ้น ละเว้นในเรื่องของ กามคุณซึ่งถือเป็นบ่วงในการเจริญก้าวหน้าทางธรรม ฉะนั้นพระมหาอุสมิชัยวชิรเมธีจึงไม่มีการพูดถึงเรื่องเพศหรือปรากฏการใช้จุดจับใจด้านเพศ (Sex appeal) เลย โดยมากเป็นการสอนในเรื่องของความรักอย่างไรให้ถูกต้อง ขจัดความเขลา เตือนสติคนให้อยู่ในศีลข้อ 3 คือ ไม่ประพฤตินอกใจใน กาม โดยเน้นย้ำหลักธรรมะที่นำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน